

accedere potuit per exhibitionem prae sentiae et re-
cedere per cuius sum uitae. Veritas uero semper esse
habet. quae et quinquam nee priore tempore incipit
nee subse quenti terminatur. Sed sustinere ista de
terminatis uerbamentis infidelium non ualent
ad lapides currunt. Et quem intellegere non pote-
rant. obruere querebant. Quidam in contra fu-
rorem lapidantium dñs fecit ostenditur cum pro-
tinus sub inferitur. Jhs autem abscondit se et exiit
de templo. Mirum ualde est istis karissimis cur per-
secutores suos dñs sese abscondendo declinauerit.
Quis diuinitatis suae potentiam exercere uoluit. set
ta cito nutumentis in suis eos in rebus ligaret. aut
in poenam mortis subitae obrueret. Sed quia pa-
ti uenerat. exercere iudicium nolebat. Certes ubi
sopas sionis tempore et quantum poterat ostendit.
Et tamen hoc ad quod uenerat pertulit. Nam cum
secutoribus suis sequentibus diceret. ego sum.
Solae haec uoce eorum superbiam percussit. et omni
interdum stravit. Qui ergo hoc in loco potuit manus
lapidantium non se abscondendo euadere. cur abs-
condit se. nisi quod homo uter homines factus re-
demptor noster. alia nobis uerbo loquitur. alia
exemplo. Quidam nobis hoc exemplo loquitur.
nisi ut etiam cum resistere possumus iram su-
perbientium humiliter declinemus.

FINIT LIBER. QUARTUS. TUS. & d d
IN EPIT LIBER QUINTUS

117

Postquam exisset dñs de templo iudeorum /
quod fecisset in populo gentium. in motu
humani generis iudicamus. Sequitur enim e
uangelista et dicit. Praeteriens uidit hominem cae
cum a natiuitate. Ea quippe quae fecit dñs noster ih̄s
x̄ps. stupenda et admiranda et opera et uerba sunt.
Opera quia facta sunt. Uerba quia signa sunt. Sic
ergo quid significet hoc quod factum est cogitemus. ge
nus humanum est iste caecus. haec enim caecitas
contigit in primo homine per peccatum. de quo om
nes originem duximus. Non solum mortis. sed etiam
iniquitatis. Si enim caecitas est infidelitas. et inlu
minatio fides. quem fidelem quando uenit x̄ps inue
nit. ideo euangelista de x̄po dicit. et praeteriens. Sic
praeterit enim x̄ps. et non inuia peccatorū nos tro
rum stetit. Sicut in quadam parabola. ipse dñs ait.
Uenit enim samaritanus secus iudam. qui uenit sa
nare uulneratum seminum. praeterit caecum in
luminare. Qui uulneratus in parabola dicitur.
hic in regesta. caecus in luminatur. Uidit ergo
hominem caecum. non ut eumque caecum. sed cae
cum natiuitate. Omnes enim homines praeter illū
solum qui ex uirgine natus est. originali peccato
caeci. Idē cu peccato nati sunt. quod ex radice pecca
trice primi parentis traxerunt. Interrogauer
unt discipuli eius. rabbi. Scis quia rabbi magis terē
magistrum appellabant. quia discere desidera
bant. Questionem quippe dñō proposuerunt. tā
quam magistro. Quis peccauit. hic aut parentes ei

Respondit ih̄s; Neque hic peccauit neque parentes eius
ut caecus nasceretur; Quid est quod dixit / si nullus ho
mo sine peccato; numquid parentes huius caeci sine pec
cato erant; Numquid ipse sine peccato originaliter
uiderat; uel uenidomhil addiderat; Si ergo et paren
tes eius habuerunt peccatum; et istenon habuit pecca
tum; quare dñs dixit neque hic peccauit neque parentes
eius; nisi ad rem respondit de qua interrogatus est; cur
caecus nasceretur; habebant enim peccatum parentes
eius; sed non ipso peccato factum est; ut caecus nasceretur;
Si ergo non peccato parentum factum est; ut caecus nasce
retur; quare caecus natus est; Audiam agistum do
centem; querit credentem; ut faciat intellegentem;
Ipse causam dicit; ut quare sit ille caecus natus; Neque
hic peccauit inquit neque parentes eius; Sed ut ma
nifestetur operacti in illo; Non solum quid in hoc tan
tum modo caeco acturus sim; sed ut manifestetur quid
in caecitate totius humani generis per me agendum
sit manifestetur; Deinde secutus adiunxit; me o
por tet operari operacti eius qui misit me; donec dies e;
Memento quomodo uniuersam gloriam illi dāt de
quo est; quia ille habet filium quid e illo sit; ipse non ha
bet de quo sit; Quiesum operacti dñi; propter quae uenit
filius dñi in mundum; nisi caecitatem humani generis
in luminare; uulne saxa quaeq; sanare; pedataeq;
rere; deformare formare; Sed quid est quod dixit;
me oportet operari operacti eius qui misit me donec dies e;
Uenit enim nōx; quā nemo potest operari; Constat expres
sum acci finitū diem cōmemoras se dñm; In hoc loco scripsit

118

id est lumen mundi; Quam diu inquit sum in hoc mun-
do. lumen sum mundi; Ergo ipse operatur; Quam diu est
autem in hoc mundo. putamus fratres eum fuisse hictunc.
et modo non hic esse; Si hoc putamus. iam ergo post ascensu
dñi facta est nox ista metuenda. ubi nemo possit opera-
ri; Si post ascensionem facta est nox ista. quid est qd
ait discipulis suis ascendens in caelum. ecce ego uobis
cum sum omnibus diebus usque ad consummationem scilicet.
Qui tunc corporali praesentia fuit in mundo. nunc di-
uina potentia praesens est ubique in mundo; Audiamus
nunc diem. audiamus quae sit nox ista; Quid dicitur
quid dicemus de nocte ista quando erit. quando nemo
poterit operari; Nox ista. impios erit; Nox ista
eorum erit. quibus in fine dicitur; ne in ignem aeter-
num qui paratus est diabolo et angelis eius; Sed
et nox dicta est. non flamma non ignis. An diuina et
nox est; De quodam seruo dicitur; Ligae illum manus et
pedes. et proici te eum in tenebras exteriores; Ope-
retur ergo homo. ne illa nocte praueumatur. ubi nemo
possit operari; Modus est. ut operetur fides per dilec-
tionem; Et si modo operamur. hic est dies. hic est xps;
Audiamus promittentem. et ne arboreris absentem; Ecce
ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consumma-
tionem scilicet; ubi enim erit nox. ubi nemo possit operari.
sed recipere quod operatus est; Aliud est tempus ope-
rationis. Aliud receptionis; sed de tunc unicuique se-
cundum opera sua; Audiamus sollicita mente aptum
exortantem nos. operari dum tempus habemus; dicit
enim; Dum tempus habemus. operemur bonum; Quid enim

xps dixerit ad monendo bonos. ter rēdomalū au
diuimus. sed uideamus quid fecerit; haec eum dixit
sed expuit intertā et fecit lutum ex spūto. et linit
lutum super oculos eius et clāuit; uide et lauit
innata toria siloe. quod inter praetatur missus; quid
fecit dñs. perspicuum est; Inluminatio enim facta est
in caeco. sed magnum misterium commendatur in
humano genere; Expuit inter tam. de salua lutum fe
cit; quia uerū bñcaro factum est. et unxit oculos caeci;
Inunctus erat et nondum uidebat. mittit illum ad
piscinam que uocatur siloe. Per tunc autem ad
euangelistam. commendare nobis nomen huius pisci
nae erat. quod inter praetatur missus; tam quā
est missus agnoscat; inuenit ille fuisse missus
nemo nostrum fuisse ab iniquitate dimissus; lauit
ergo oculos in ea piscina quae inter praetatur missus;
baptizatus est in xpo; Si ergo quando eum in seipso quo
dam modo baptizauit tunc inluminat. quando in
unxit. fortasse caticumini facit; potest quidem a
liter ac qualiter tantis sacramenti exponi et per
tractari profundius. sed hoc sufficiat caritati uae;
Unquitur caticumini. id est docetur ut credat in
xp̄m; mittitur ad piscinā baptismi ut inluminetur.
ut lumen uerum agnoscat. ut remissionem peccatorū
accipiat. ut ex filio irae efficiatur filius dñi. inluminat
tū que ueniat praedicare xp̄m; Itaque uicini et qui
uidebant eum priusquam mendicus erat dicebant;
nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alii dicebant
quid hic est. Alii autem nequaquam sed similes est eius;

119
Apq̄ uoculi uultū mutauerant; Ille dicebat quia ego
sum; uox gr̄a nedam naretur ingrata; dicebant ergo
ei; quomodo sunt aperta oculum? respondit; Ille homo
qui dicitur x̄ps lutum fecit et unxit oculos meos; et dixit
mihī; uade ad nata totiam et laua; Et abiit et laua et ui
di; Et ecce adnuntiator factus est gratiae; Ecce euan
gelizat. confitetur uident; Caecus ille confitebatur.
et cor impiorū se pingebatur. quia non habebant in
corde. quod iā habebat in faciem; Dixerunt ei; ubi est
ille aut; nescio; In his uerbis animus ipsius adhuc mune
to similis erat. nondum uidenti; Sed ponamus fratres
tamquam nullam in unctionem in animo habuerit. et pre
dicat. et nescit quem predicat; Adducunt eum ad
phariseos qui caecus fuerat; Et erat autem sabbatum quan
do iudō fecit ih̄s et aperuit oculos eius; Iterum ergo in
rogabant eum pharisei. quomodo uidisset; Ille autē
dixit; Lutum posuit super oculos meos. et laua et uideo;
Dicebant ergo ex pharisaeis quidam; non omnes. sed qui
dam; iam enim in ungebantur quidā; Quid ergo dice
bant. nec uidentes nec uncti non est iste homo ad o.
qui sabbatum non custodit; ipse potius custodiebat. qui
sine peccato erat; Sabbatum enim spiritale. hoc est non ha
bere peccatum; Denique fr̄s hoc ammonet d̄s quando
cōmendat sabbatum. omne opus seruile non fa cie
tis; haec sunt uerba d̄i sabbatū commendantis. omne
opus seruile n̄ facietis; iam superiores lectiones interro
gate qui d̄ sit opus seruile. et d̄m audite; Omnes qui fa
ciunt peccatum. serui sunt peccati; Sed isti nec uidentes ut di
xi nec uncti sabbatū carnaliter obseruabant. spiritale

violabant; Undicebant; quomodo potest homo pec-
cator haec signa facere & ecce sunt in uncti; Et se usque
erat in eis; Dies ille diuisus erat inter lucem et tenebras;
Dicunt ergo caeco nunc; Tu quid dicis de eo qui aper-
uit oculos tuos & quid de illo sentis & quid exis timare
quid in dicas & querebant quem ad modum hominica-
lum inarentur; Unde in synagoga pelleretur; sed a
xpo inueniretur; Sed ille constanter quod sentiebat
expressit; At enim; quia propheta est; Adhuc quidem
unctus in corde non dum dñi filium confiteretur. nec m-
tatur; Tamen ipse dñs de se ipso ait; Non est propheta
sine honore nisi in patria sua; Non crediderunt
ergo iudaei de illo quia caecus fuisset et uideret. do-
nec uocauerunt parentes eius qui uiderat; Id est
caecus erat et uiderat; Et interrogauerunt eos
dicentes; Hic est filius uester quem uos dicatis quia
caecus natus est. quomodo ergo nunc uidet; Respon-
derunt eis parentes et dixerunt; scimus quia hic est
filius noster et quia caecus natus est; Quomodo autem
nunc uideat nescimus; et dixerunt; ipsum interro-
gate aetatem habet. ipse de se loquatur; scimus autem
filius noster est sed ius recogere mur loqui pro infanti; si
ipse pro se loqui non possit. plim loquitur. modo uidet.
caecum a natiuitate nouimus; loquentem olim sci-
mus uidentem modo uidemus. ipsum interrogate
ut infamiamini; Haec dixerunt parentes eius. quia time-
bant iudaeos; iam enim conspirauerant iudaei. ut si
quis eum confiteretur. xpm extra synagoga fieret;
Jam nouerat malum extra synagoga fieri; illi expelle-

bant. sed xps excipiebat; propterea parentes eius dixe-
 runt quia etate habet ipsum interrogate; Uocave-
 runt ergo rursus hominem qui fuerat caecus. et dixe-
 runt ei; Da gloriam do; Quid est da gloria do ne-
 ga quod accepisti; hoc plane non est do gloria dare.
 sed impotius blasphemare; danquunt gloriam do;
 nosseimus quia hic homo peccator est; Dixit ergo ille;
 Si peccator est nescio. unum scio. quia caecus cum es sem-
 modo uideo; Dixerunt ergo illi; quid fecit. quomodo
 aperuit tibi oculos? et ille iam stoma chando aduersus Iude-
 riciam iudeorum. et ex caeco uidens non ferens caecos. res-
 pondit eis; Dixi uobis iam et audistis. quid iterum uul-
 tis audire? numquid et uos uultis discipuli eius fieri?
 quid est numquid et uos nisi quia ego iam sum? Num-
 quid et uos uultis? iam uideo. sed non uideo uos uidere;
 Maledixerunt ei et dixerunt ei discipulus trassit; tale male-
 dictum super nos et super filios nostros; Maledicta
 est enim sicor discutiast. non si uerba perpendas; Nos autem
 moysi discipuli sumus; Nos scimus quia moysi locutus
 est ds; Utinam sciretis quia moysi locutus est ds. si
 sciretis quis per moysen praedictus est ds; habetis
 enim dum dicentem; Si crederetis moysi. crederetis
 et mihi; de me enim scripsit. Iam sequere mini seruum.
 et dos sum pontis contradum. sed nec seruum sequi
 mini; nam per illum addum duceremini; Respon-
 dit ille homo et dixit eis; in hoc mirabile est. quia uos
 nescitis unde sit. et aperuit oculos meos; Scimus autem
 quia peccato res ds non exaudit; sed si quis di cultore est
 et uolun tatem eius facit. hunc exaudit; adhuc inunc

tus loquitur; Nam et peccatores exaudit dñs, Si enim
peccatores dñs non exaudiret. frustra ille publicanus
oculos in terram dimittentis et pedes suos percu-
ciens diceret; Dñe propitius es mihi peccatori; Et
istud confessione meruit iustificatione quomodo iste
caecus in lumen, Sed peccatori bus laudandū
est cor penitentiae lacrimis in exaudiat, et fiat
in cor de illorum quod factum est in facie caecius,
et sentiunt dñm illos exaudire qui ut peccatores salua-
ret uenit in hunc mundum; A seculo non est auditum
quia aperuit quis oculos caecinati; Nisi esset hic adus!
non poterat facere quicquam; Libere constat tamen confes-
sus est ueritatem, haec enim quae facta sunt ad dño, a quo
fierent nisi ad dño, aut quando ad discipulis talia fierent.
nisi in eis dñs habitaret et responderunt et dixerunt;
in peccatis natus est totus; Quid est totus cum oculis clau-
sis; Sed qui aperuit oculis, saluat et totum; Ipse dabit
in cor de resurrectionem, qui in faciem dedit in lumine
tionem; In peccatis totus natus est et tu doces nos et
eiecerunt eum foras; Ipse illum magistrum fecerant;
Ipse ut discerent totus inter rogauerunt, et interro-
gati docentem proiecerunt; Sed quid dicit in cludum
fratilli pellunt, dñs suscepit; Magister enim quia expul-
sus est christianus factus est; Certe proiectus est iste
de synagoga; Audiuit uenit ad eum et dixit ei; Tu
credis in filium dñi et ille; quis est dñe ut credam in eum
Uidebat et non uidebat; Uidebat oculis tantum, sed
corde adhuc non uidebat; At illi dñs; Et uides eum
hoc est oculis; Et qui loquitur tecum ipse est; Dū ergo

audiunt ih̄s quia eiecerunt eū foras. / et cum inuenisset
 eum dixit ei; Tu credēs in filium dī / modola uat faciem
 cordis; Respondit ille et dixit quasi adhuc inunctus;
 quis est dñe ut credā in eum. / et dixit ei; Et uidisti
 eum; / et qui loquitur tecum ipse est; Tunc prostratus
 adorauit eum; Tunc lauit faciem cordis; Demique
 iā facie lota cordis et mundata conscientia agnoscentis
 illum non filium hominis tantum quod ante credide
 rat. / sed iā filium uincti quem uidebat. ait; Credodñe;
 Sed parum est dicere credo; / uis uideri qualem credat
 et prociens adorauit eum; Si dñm dī filium non credidisset
 quem uidebat. / nullatenus adorasset eum; Incubi
 te ergo orationibus peccatores. / confitemini peccata uia.
 orate ut deleantur. / orate ut minuantur. / orate ut uob
 proficientibus ipsa Deficiant; Tamen nolite despera
 re. / et peccatores orate; Quis enim non peccauit. / a sacer
 dotibus dictum est. prius offerre sacrificia pro pecca
 tis uestris. / et sic pro populo; Sequitur; In iudicium
 ego in hunc mundum ueni. / ut qui non uident uideant.
 et qui uident caeci fiant; Quid est quod dicit in iudicium
 ego in hunc mundum ueni. / dum alio loco dicit. Non enim
 ueni ut iudicem mundū. / nisi quia aliud est iudicium
 discretionis. / aliud est iudicium dānationis. De quo ip
 sō dñs ait alibi; Qui non credit in me. iā iudicatus est.
 / id est dānatus; hic enim in loco sicut in sequentibus uerbu
 patet iudicium discretionis significat. / dum ait; ut qui
 non uident uideant. / et qui uident caeci fiant; quid ē
 ut qui non uident uideant. / quis enim non uidere confitent
 et medicum querunt ut uideant; Et qui uident caeci fiant;

Quid est qui uident caecificant ^e id est qui se putant uidere
et medicum non querunt. sed in sua caecitate permanent,
Ergo istam discretionem uocant iudicium. quod discernit
humiles a superbis. credentes a non credentibus. medicum
quaerentes a eis. qui medicum quaerere contemunt;
O dñe uenisti ^{qui} ut non uident uideant. recte quia lumen
es. recte quia dies es. recte quia de tenebris liberaſ ho
mines; hoc omnis anima accipiat. hoc omnis anima in
tellegat. ut non maneat in tenebris. sed in lumine tetur
a eo qui illuminat omnem hominē uenientem in hunc
mundum; Cōmoti sunt enim uerbis istis quidam ex pha
riseis. et dixerunt ei; Numquid et nos caecifumus. audi
iam quid est quod mouebat. et qui uident caecificant; dixit
eis ih̄s; Si caeci essetis non haberetis peccatum; Cum sit
caecitas ipsa peccatum; Si caeci essetis id est. si uos caecos a uer
te retis. si uos caecos diceretis. et ad medicum curreretis;
Si ergo ita caeci essetis. non haberetis peccatum; Nunc
uero dicitis quia uidemus. peccatum ur̄m manet. qua
re quia dicendo uidemus medicum non quaeritis. in
caecitate uestra remanetis; [†] Sequitur. Amen
amen dico uobis qui non intrat per ostiū in uile ouium
sed ascendit a iundo. ille fur est et latro. usque in eum
Locū hoc prouerbum dixit eis ih̄s; illi autē non cogno
uerunt. quid loqueretur eis; propter phariseorum qui
se uidere iactabant cum caecierant uenenaſ et su
perbā et insanabilem arrogantiam. dñs ih̄s ista con
texuit. quae in haec parabola leguntur; quam ipse illis
non intellegendibus. exponere dignatus est; in qua nos
salubriter si aduertamus ammonuit n̄ gloriari in sa

pietia humana non in mortuum dignitate sibi humilitas
 fidei catholice in xpm desit; Multie nimis sunt pagani.
 qui secundum quandam uitae huius consuetudinem dicun-
 tur boni homines. Innocentes. et quasi obseruantes ea
 quae in lege precepta sunt, deserentes honorem paren-
 tibus suis. non in occubantes. non homicidium perpetrantes.
 non furum facientes. non falsum aduersus quemquam
 testimonium peribentes. et cetera quae in lege manda-
 ta sunt uelut obseruant. et christianam non sunt; et ple-
 rumquae se iactant. quomodo isti pharisaei dicentes.
 numquid et nos caecis sumus. sed haec omnia inaniter faci-
 unt. quia non inquant per ostium. sed ab unda. tumido
 fastu quasi per se ipsos ascendere querunt; Quia prop-
 ter dñs similitudinem proposuit de grege suo. et de eo suo
 quā intratur ad uile; Quis denim prodest uana iac-
 tantium de bene uiuendo inflatio; Dum ad finem per-
 petualiter bene uiuendi uitae eorum non perueniat.
 Ad hoc enim debet unicuique prodesse bene uiuere. ut de-
 tur illi semper bene uiuere; Nam si cui non datur sem-
 per bene uiuere. quid prodest ei bene uiuere ad tempus.
 Igitur ne bene uiuere dicendis sunt qui finem bene ui-
 uendi uel caecitate nesciunt. uel inflatione contemp-
 nunt; Non est autem cuiquam spes uera et certa sem-
 per uiuendi. nisi agnoscat uitam quod est xps. Et ip-
 sianuam intrat in uile; sunt enim quidam homines
 qui in suis gloriantur moribus et alios post se trahere
 re quae sunt. non de xpi praeceptis instruunt suos
 sectatores. sed suis exemplis uiuere eos suadentes; De
 quibus alio loco ipsa ueritas ait. docentes doctrinas.

hominum. et mandata dei contempnestes, in per altam par-
tem ascendere querunt, apere et occidere. non ut pas-
tor saluare atque conseruare, De talibus in dictum
est, sed ascendit aliunde, ille fure est et latro, non so-
lum ueritales inueniuntur doctores inter eos, quasi
in nomine xp̄i sunt. sicut multi philosophorum qui su-
am sapientiam buccis crepantibus uentilabant, et
uitam beatam suis sectatoribus promiserunt. uerum
etiam plurimi qui christiano nomine censebantur,
et in luminatos xp̄o se esse iactant. fingentes sibi
noua quaeque nomina de xp̄o et fidei catholicae contra-
ria, sicut innumerales heretici faciebant. aestimantes
se falso nomine perianua quae xp̄s est intrare, sabel-
lius dicit, qui filius est. ipse est pater. Sed filius est pa-
ter, non intrat per ostium. qui filium dicit patrem.
Arrianus dicit. aliud est pater aliud filius. recte dicitur
si diceret alius non aliud quando enim dicit aliud
ei contradicit et coaudit. Ego et pater unum sumus.
Nec ipse ergo intrat per ostium. predicat enim xp̄m quale
sibi fingit non qua leuueritas habet. fortius dicit
xp̄s homo est tantum non est deus nec ipse intrat per osti-
um quia xp̄s et homo et deus est. Huic enim noua here-
ses quae nostris temporibus orta est consentire uide-
tur ad firmando et praedicando xp̄s sicut quilibet
sc̄orum nun cupat uisus deus est et non ueritatis qui opus
est multa percurrere et multa uana heresum diuine
rare. Hoc tenete in uile xp̄e ecclesiam catholicam et
se credite quicunque uult intrare ad uile per ostium
intret. id est per xp̄m et xp̄m uerum deum et uerum filium dei

predicet non solum xpm predicet. sed xpi gloriam que
 rat non suam, nam multi querendo gloriam suam
 oues xpi sparserrunt potius quam congregauerunt,
 humilifert enim ianua xpi dñs noster; qui intrat per
 hanc ianua. oportet humili et sicut sano capite pos
 sit intrare, Huiusmodi. qui uocem ueri pastoris audi
 unt, Huiusmodi. quos proprias oues nominatum uerus pas
 tor uocat. ^{in dicitur} dicitur enim; gaudete et exultate. qm no
 minauit tra scripta sunt in caelis, hinc enim eas uocat.
 nominatum; et quis alius eas emittit, nisi qui eorum pec
 cata dimittit, utrum sequi duris liberat ovinis pos
 sint. et quis eas praecessit quocum sequantur, nisi qui
 resurgens amor tuus iam non moritur, et mors illi ul
 tra non dominabitur. h. As uero educit. a fide ad speciem,
 et anteis uo uadit. qui a prior omnium ascendit in caelum,
 et quaesunt oues suae illum secuntur. quia sciunt uocem
 doctrine eius, Alienos uero doctores non sequentur
 sed fugient ab eis. quia non nouerunt uocem. id est doctri
 nam alienorum, Sed loquente dno ihu non intellexerunt
 quia audierunt, in ead satum enim habuerunt cor. et gra
 uiter audierunt, nominat ostium. nominat oues, Com
 mendat haec omnia. sed non dum exponit, Legamus
 ergo. quia uenturus est ad ea uerba in quibus nobis a
 liqua quaedam dignetur exponere; ex quorum ex
 positionem. dabit nobis fortasse etiam illa quae non
 exposuit intellegere, Pascit enim manifestus. exer
 cit obscuris, audiamus exponentem. quia audiuimus
 proponentem, Dicit ergo eis iterum ihu, Amen amen
 dico uobis. quia ego sum ostium ouium, Ecce ipsum

ostium quod clausum posuerat aperuit ipse ostium
agnouimus intremus ut nos intrasse gaudeamus.
Omnes quotquot uenerunt fures sunt et latrones
quid est hoc dñe. Omnes quotquot uenerunt quidem
tu non uenisti sed intellege omnes quotquot uenerunt
utique p̄ter me recolamus ergo ante aduentum ipsius
uenerunt prophete. numquid fures fuerunt et latro
nes. Absit. Non p̄ter illum uenerunt sed cum illo ue
nerunt quia cum illo uenerunt uenturus p̄ae cones
mittebat sed eorum corda quos miserat possidebat.
Cum illo ergo uenerunt quia cum uerbo dei uenerunt.
Ego sum inquit uia ueritas et uita ipsa est ueritas cum
illo uenerunt quia ueraces fuerunt et ueritatem predi
cauerunt. Quotquot autem p̄ter illum uenerunt
fures sunt et latrones perseuerunt quia pereuntis
si non fuerunt dicente apostolo quomodo predicabunt
ni si mitantur et quia perseuerunt et non sunt ab
eo missi fures sunt et latrones. Nam ante aduentum
xp̄i falsi fuerunt in populo dei prophetae falsi doctores
sicut post aduentum illius sub nomine xp̄iano quam plu
rimi falsi fuerunt doctores. Nec doctores sed seducto
res non praedicatores sed praedatores latrocinia ex
ercentes. Non sane doctrine inherentes. De quibus
dictum est fures sunt et latrones. Id est ad furandū
et occidendū uenerunt sed non audierunt eos. ille
qua ueresunt oues non sub pelle uina lupinū cor abs
condentes. Igitur qui ante aduentum xp̄i predicauerunt
eodem sp̄u predicauerunt quo apostoli et sc̄i doctores
qui post aduentum xp̄i ueritatis uiam mundo ostenderunt.

quotquot autem illo tempore crediderunt uel abrahā
 uel isaac uel iacob uel moysi uel alijs patriarchis alijsq;
 prophetis xpm prenuntiantibus oues erant et xpm audi-
 erunt non alienā uocem sed ipsius xpī audierunt. nā
 iudex clamat in p̄cone dum p̄eco iudicē adnuntiat
 uenturum. Alii sunt ergo quos non audierunt oues in
 quibus non erant uox xpī errantes falsi dicentes inania
 garrientes uana fingentes miseros seducentes. Sicut p̄
 pseudo prophetas sicut scribe et pharisaei temporibus
 ipsius dñi hi sunt qui uenerunt per se et non sunt a iudice
 missi. His uero cum doc trinitatis procul expulsi uidea-
 mus quos pastor bonus uocat. Dicit enim. ego sū os
 tuum per me si quis introiit saluabitur et ingredietur
 et egredietur et pascua inueniet. Et hoc euidenter
 ostendit non solum pastorem sed etiā oues intrare p̄
 ostium. Sed quid est ingredietur et egredietur et pas-
 cua inueniet. Ingressi quippe in ecclesiam per ostiū xpm
 ualde bonū est. Exire autem de ecclesia sicut ait ipse ioh̄
 euangelista in epistola sua ex nobis exierunt sed non erant
 ex nobis. non est utique bonū. Talis ergo egressus n̄
 posset a bono pastore laudari ut diceret et ingredietur
 et egredietur et pascua inueniet. Est ergo aliquis non
 solum ingressus uerum etiā egressus bonus per ostiū
 bonum quod est xps. Sed quis est ille laudabilis et bea-
 tus egressus. possum quidem dicere ingredi nos quando
 interiorius aliquid cogitamus. Egrediamur quando ex-
 terius aliquid operamur et qm̄ sicut dicit apostolus per
 fidem habitat xps in cordibus nr̄is. Ingressi per xpm
 esse secundum ipsam fidem cogitare. Egrediamur p̄

xpm secundum ipsam fidem etiam foris id est coram homi-
nibus operari. Unde et in psalmo dicitur. Exiet homo ad
opus suum et ipse dñs dicit luceant opera uestra corā
hominibus sed plus in corde lectat. quod ipsa ueritas tam
quam pastor bonus et ideo doctor bonus quodā modo nos
ammonuit secundum quem modum intellegere debea-
mus quod ait ingredietur et egredietur et pascua in-
ueniet. Tunc secutus adiunxit fur non uenit nisi ut fu-
retur et mallet et perdat ego uenit ut uitam habeant.
Uidetur enim dixisse ut uitā habeant ingredi entes.
nā autem potest quisque per ostium. id est per xpm egre-
di ad aeternam uitam quae erit in specie nisi per ipsum
ostium hoc est per eundem xpm in ecclesiam eius quod est
ouilecius. Intrauerit ad uitam temporalem quae est in
fide ideo ait. Ego uenit ut uitam habeant hoc est fidem
que per dilectionem operatur. per quam fidem in ouile-
s ingreduntur ut uiuant quia iustus ex fide uiuit. et
s abundantius habeant. Qui per seuerando usque in fi-
nem per illud ostium id est per fidem xpi egreduntur.
qm uerifideles moriuntur et abundantius habebunt
uitam uenendo quo pastor ille processit. ubi nunquā
deinde moriatur. Quamuis ergo et hic in ipso ouili nō de-
sint pascua qm ad utrumq; possumus intellegere quod
dicitur tunc est et pascua inueniet id est et ad ingressum et
ad egressum tamen uere pascua inuenient ubi satu-
rentur quiescunt et sitiunt iustitiam. Quae pas-
cuam inuenit cui dicitur tunc est hodie mecum eris in para-
diso. Sequitur. de bono pastoris perfectione sententia
dñi et de mali pastoris fuga quem mer cenarium nominat

Ego sum inquit pastor bonus. pastor bonus animam suam po-
 nit pro ouibus suis mercennarius autem fugit. quia mercen-
 narius est. et non per tinet ad eum de ouibus. Loquens dominus
 ihesus ouibus suis et praesentibus et futuris quae tunc ad-
 erant quia erant ibi iam oues eius erant quae futurae erant
 oues eius item praesentibus et futuris et illis et nobis et
 quotquot etiam post nos fuerunt oues eius quis uas ad
 eo ostendit omnes ergo audiant uocem pastoris sui di-
 centis ego sum pastor bonus. non adderet bonus nisi
 essent pastores mali sed pastores mali ipsi sunt fures
 et latrones. aut certe ut mulctum mercennarii. Omnes enim
 hic personas quas posuit requirere distinguere nosse
 debemus. Aperuit enim uiam duas res dominus quas quodam
 modo clausas potuerat iam scimus quia ostium ipse esse
 scimus quia pastor ipse est fures et latrones qui sunt
 priore sententia patefactum est. nunc autem audiui-
 mus mercennarium audiuimus et lupum nominatus
 est et ostiarius in bonis. Ergo ostium est ostiarius pas-
 tor et oues in malis fures latrones et mercennarius lu-
 pus ostium dominum christum accipimus. pastor enim ipsum ostia-
 rium quem haec enim duo ipse exposuit. Ostiarium no-
 bis quaerendum reliquit. et quidam ad ostiarium.
 hinc inquit ostiarius aperit cui aperit pastor.
 Quid aperit pastor ostium. Et quis est istum hostium
 ipse est pastor. Diuersa sunt nomina pastor ostium
 ouis unum aliquid signum significat. Nam ipse dominus uer-
 ba paulo ante audiuimus. ego sum ostium et hinc mo-
 do lectum est nobis ego sum pastor. qui etiam ab a-
 meo sponsi agnus nominatur sicut in hoc praesenti

euangelio audiuimus ecce agnus dei ecce qui tollit pec-
cata mundi. De quo multo ante propheta praedixit tam
quam uis ad occisionem ductus est. Quam uis totum
corpus suum oues illius intellegantur potest et ille
ostiarus intellegi quia nemo ingreditur uel egre-
ditur nisi eo aperiente qui habet clauem dauid quia
perit et nemo claudit claudit et nemo aperit. Non er-
go piget nos secundum quandam similitudinem ipsum os-
tium accipere quem et ostium; quis est ostiarus nisi
si qui aperit quis aperit nisi qui se exponit. Dicente
ipso de seipso. Ego sum uia et ueritas et uita si forte ti-
bi uoluntas est aliam querere personam ostium spiritus esse
De quo ipse dominus discipulus suus ait ipse docebit uos omne
ueritatem. Ostium quid est. Christus; Christus quid est. ueritas;
quis aperit ostium nisi qui dicit omne ueritate. Dum
dominus bonus pastoris opus ostendere uoluit se ipsum propo-
suit in exemplo dicens; bonus pastor animam suam ponit
pro ouibus suis. fecit quod monuit. Ostendit quod uis
sit. Animam suam posuit pro ouibus suis. Ostensa est nobis
de contentum mortis uia quam sequamur. Proposita for-
ma cui imprimamur. primum nobis est exteriora
nostra misericorditer ouibus eius impendere.
postremum uero sine cessante etiam mortem nos-
tram pro eis dem ouibus ministrare; qui non dat
pro ouibus substantiam suam. quando pro his da-
turus est animam suam. exposuimus uel magis
domino docente intelleximus quis sit pastor quis os-
tium. quis ostiarus qui etiam et ouis. nec non qui
sunt fures et latrones cognouimus sed modo de mor-

cenario et lupo consideremur. De quibus ipse dñs
 dixit mercennarius autem et qui non est pastor
 cuius non sunt oves proprie uidet lupo ueniente
 et dimittit oves et fugit. Non pastor sed mercen-
 narius uocatur quia non pro amore intimo uoca-
 tur oves dominicas sed ad temporales mercedes
 pascit; mercennarius quippe est qui locum quide
 pastoris tenet sed lucra animarum non querit
 terrenis commodis inhiat honorem praelationis
 gaudet temporalibus lucris pascitur in pensa si
 bi ab hominibus reuerentia laetatur; iste sunt et
 enim mercedes mercennarii ut pro eo ipso quo in
 regimine laborat hic quod querit inueniat et ab here-
 ditate gregis in posterum alienus existat. Lupus enim
 super oves uenit cum quilibet iniustus et raptor fi-
 deles quosque atque humiles opprimit; sed si qui
 pastor esse uidebatur et non erant relinquit oves
 et fugit quia dum sibi ab eo periculum metuit re-
 sistere eius iniustitiae non praesumit fugit aut
 non mutando locum sed subtrahendo solatium.
 fugit quia iniustitiam uidit et tacuit; fugit
 quia se sub silentio abscondit. Sed est alius lupo
 qui sine cessatione cotidiae non corpora sed men-
 tes dilaniat; malignus uidelicet sps qui uulgas fi-
 delium insidians circum et mortes animarum quae-
 rit. De quo lupo mox subditur et lupo rapit et
 dispergit oves. Lupus uenit et mercennarius fugit
 quia malignus sps mentes fidelium in temptatio-
 ne dilaniat et si quilo cum pastoris tenet curam sol-

licitudinis non habet, anime pereunt et ipse de
terrenis commodis laetatur. Lupus rapit et
dispergit oves cum alium ad luxuriam per-
trat. Alium in avaritiam accendit, Alium
in superbiam erigit. Alium per iracundiam
diuidit. Hunc inuidia stimulo lat illam infal-
laxia supplantat. Quasi ergo gregem lupus dis-
sipat cum si delum populum diabolus per tenta-
tiones necat. Sed contra haec mercennarius, nul-
lo zelo accenditur. nullo seruiore dilectionis ex-
citatur. Quia dum sola exteriora commoda re-
quirit interiora gregis damna neglegenter pa-
titur. unde et mox adiungitur. Mercennari-
us autem fugit quia mercennarius est et non per-
tinet ad eum deo iubus. Sola ergo causa est ut
mercennarius est. Ac si per te diceretur stare
in periculo ouium non potest quin eo quod ouibus
prae est non oues diligit sed lucrum terrenum quaerit.
Dum enim honorem amplectitur. Dum tempo-
ralibus commodis laetatur. opponere se contra pe-
riculum trepidat ne hoc quod diligit amittat, sed
quia redemptor noster culpas ficti pastoris innotuit.
Iterum formam cui debeamus in primum ostendit
dicens. Ego sum pastor bonus atque subiungit
et cognosce meas. hoc est diligo et cognosce me
meas. Ac si patenter dicat diligentes obsecun-
tur. Unde mox subiungit sicut nouit me pater
et ego agnosco patrem et animam meam pono pro ouibus
meis. Ac si patenter dicat in hoc constat quia et cog-

⁊ fugiat quia
mercennari-
us

noscoperem et cognoscor a patre quia anima mea
 pono pro ouibus meis. id est ea caritate qua pro ouibus
 morior quantum patrem diligam ostendo. quia uero non solum iudeam sed etiam gentilitatem
 redimere uenerat. Adiungit. Et alias oues
 habeo que non sunt ex hoc ouili et illas oportet me
 adducere et uocem meam audient et fiet unum ouile
 et unus pastor. Redemptionem nostram que ex
 gentili populo uenimus Dominus aspexerat cum se ad
 ducere et alias oues dicebat. hoc cotidie fieri fratres
 aspiciatis. hoc est reconciliatis gentibus factum hodie
 uidetis quasi ex duobus gregibus unum ouile est
 factum quia iudaicum et gentilem populum in sua
 fide coniungit. paulo ad testamte qui ait ipse
 est pax nostra qui fecit utraque unum. Dum enim
 ad aeternam uitam ex utraque natione simplices
 elegit ad ouile proprium oues deducit. De quibus
 profecto ouibus rursum dixit oues meae uocem
 meam audiant et ego cognosco eas et secuntur
 me et ego uitam aeternam do eis. De quibus et paulo
 superius dicit. per me si quis introierit salua
 bitur. Ingrederetur et egredietur et pascua in
 ueniet. Ingrederetur quippe ad fidem. egredietur
 uero a fide ad speciem incredulitatis. ad contempla
 tionem pascua autem inueniet in aeterna refectio
 ne. Oues ergo eius pascua inuenient. quia quisquis
 illum corde simplici sequitur aeternae uiriditatis
 pabulo nutritur quae autem sunt istarum ouium
 pascua nisi aeterna gaudia sempiternae uiriditatis

paradisi pascua namque electorum sunt uultus prae
sens di quidum sine defectu conspiciatur sine fine mens
in tae cibosa taxatur. Sequitur. Propterea medi
lignit pater quia ego pono animam meam et iterum sum
eam. quidam propterea me pater diligit quia morior
ut resurgam cum magno enim pondere dictum est ego
quia ego inquit pono animam meam. Ego pono quid est
ego pono? Ego inquit illam pono non gloriantur
iudaei saeuire potuerunt potestatem habere non
potuerunt saeuant quantum possunt si ego nolui
ero ponere animam meam quid saeuendo facturi
sunt? una responsione prostrati sunt quando eis
dictum est quem queritis dixerunt ihm erat eis.
Ego sum redierunt retro et caeciderunt, qui cae
ciderunt ad unam uocem xpi morituri. quid facient
sub uocem iudicaturi? Ego inquit pono animam me
am non gloriantur iudaei quasi qui praeculae
runt ipse posuit animam suam sicut potestatem ha
buit ponendi ita potestatem resumendi quod alius
uerbis in hoc ipso euangelio ostendit dicens soluite
templum hoc et in tribus diebus excitabo illud quod
euangelista secutus exposuit hoc enim dicebat de
templo corporis sui et adiunxit discipulos suos
haec uerba rememorasse cum resurrexisset xps
amortuus hoc suscitabatur quod moriebatur. na
uerbum mori non potuit nec anima illa mortua fu
it. Caro tantum mortua est et resurrexit tertio die
sed querendum est quid sit quod dixit ego pono animam
meam. quis posuit quem posuit quis est qui posuit

quid est xps uerbum et homo? nec sic homo ut sola ca
 ro sed quia homo constat ex carne et anima totus
 autem homo in xpo; non enim par rem deteriorē
 suscepisset et par rem meliorem deseruisset; pars
 quippe hominis meliorem est anima quā corpus; quia
 ergo totus homo in xpo; quid est xps uerbu inquam
 et homo uerbu caro factum est. id est ds homo factus
 est. Dicit enim potestatem habeo ponendi animā me
 am et potestatem habeo iterum sumendi eam. xps aut
 et pro nobis posuit et quando uoluit posuit. et quan
 do uoluit sumpsit animā suam; ponere ergo animā
 mori est. sic apostolus petrus dno dixit. animā me
 am propter te ponā. Id est pro te moriar. carne
 caro posuit animā suam et caro iterum sumpsit
 animā. non tamen potestatem sua caro sed potes
 tate inhabitantis uerbi di. Uerbum uero di nū
 quam posuit animā. ex eo quam sumpsit eam in uni
 tatem persone sibi sed a carne animā posita est et
 iterum resumpta per potestatem diuinitatis. Caro
 ergo ponit animā suam exspirando. Uide ipsum
 dnm in cruce quid dixit sicut qui aderāt unxerūt
 spongiā in aceto alligauerunt harundini et
 apposuerunt. et iterum; quod cum accepisset ait per
 factum est. Quid est perfectum est impletum om
 nia quae ante mortem futura fuerunt prophetata
 et quia potestatem habebat quando uellet ponendi
 animā suam postea quam dixit perfectum est ait
 euangelista et inclinato capite tradidit spm. Quod
 ibi dicitur tradidit hic dicitur est. ponit quia unū est

tradere et ponere; quis tradidit quem tradidit spm
tradidit caro illum tradidit; quid est caro illum tra
didit caro illum emisit; caro illum emisit caro illum
expiravit; ideo enim dicitur expirare: id est extra
spm fieri quomodo est exulare extra solum fieri qd
hic dicitur potestatem habeo ponendi animam meam. ibi
dicitur est inclinato capite tradidit spm qui sps anima
est. Cum ergo exit anima a carne et remanet caro si
ne anima. Tunc homo ponere animam dicitur quan
do xps animam posuit quando uerbum uoluit; principa
tis enim in uerbo erat ibi potestas erat quando pone
ret caro animam quando sumeret. Sicut enim unus
homo anima et corpus; sic unus xps uerbum et homo
anima et corpus duae res sunt sed unus homo. Uer
bum et homo duae res sunt sed unus xps. Nemo enim ti
tubet in fide quando audit dnm dixisse potestatem
habeo ponendi animam meam. Potestatem enim caro sed ex
potestate uerbi sumit eam caro. Sed ex potestate uer
bi uerbum anima caro unus est xps et dum caro occi
sus fuit xps occisus fuit et dum caro animam resumpsit
xps animam resumpsit quia quicquid ibi facit tum est
in dispensatione unius salutaris totum unus xps egit
unus filius di proprius et perfectus unus ds uerus et
omnipotens homo propter uerbum ds ds propter ho
minem homo sicut dictum est uerbum caro factum
est. sed haec omnia unde implerentur subsequenti
uerbo ostendit hoc inquit mandatum accepi a patre
meo uerbum non uerbo accepit mandatum sed in
uerbo unigenito patris est omne mandatum.

129

Cum autem dicitur filius a patre accipere quod substan-
tialiter habet quomodo dicitur est sicut habet pater
vitam in semet ipso sic dedit filio vitam habere in se-
met ipso cum filiis ipse sit vita non potestas minuitur
sed generatio ostenditur quoniam pater non quasi ei filio
quem perfectus natus est, aliquid addidit sed ei
quem perfectum genuit omnia gignendo dedit ita
illi dedit suam aequalitatem quem non genuit inae-
qualem sed haec loquens dicit quoniam lux lucebat in tene-
bris et tenebrae eam non comprehendebant. Dissen-
sio iterum facta est inter iudaeos propter sermones
hospitales dicebant autem multi ex his demonum habere
insaniam quidem auditis istae fuerant densissime
tenebrae. Alii dicebant haec uerba non sunt daemo-
num habentis numquid daemonium potest oculos
caecorum aperire nam istorum oculi coeperant
aperiri et aliquid lucis uidere et uernitatis agnosce-
re. Audiuimus patientiam domini et inter opprobria
iudaeorum salutis praedicationem sed illi obdurati
magis eum temptare adgressi sunt quam uerbis illius
oboedire facta sunt inquit euangelista. Encenia
in hierosolymis et hiemps erat et ambulabat ihesus in tem-
plo in portu salomonis. Encenia autem uocabatur
solemnitas dedicationis templi quam populus dei ex
antiqua patrum traditione per annos singulos cae-
lebrare consueuerat, sed notandum est quod haec en-
cena que hic legitur non ad primam templi dedica-
tionem sed ad ultimam pertinent quod ex eo facile
colligitur quia hieme facta referuntur, prima siquidem

eiusdem templi dedicatio a salomone tempore autumnum
secunda autem a zorobabel et hiesu sacerdoti tempore
ueris. Tercia a iuda machabeo tempore hiemis est.
facta quando specialiter constitutum esse legitur itea
dem dedicatio per omnes annos in memoriam sollempni
bus renouaretur officis, quae quae etiam ad tempus
usque dominicae incarnationis obseruatum fuisse sicut
modo cum legeretur euangelium audiimus, quae etiam
dedicatio salubri consuetudine in ecclesia christi seruari
moderato tempore diuinetur; Considerandum est qua
re euangelista dixisset haec ecclesia hiemis tempore
facta esse; omnino propter duritiam iudeorum et in
delitatem quae est rigoris nomine saepe de signare legi
tur, et ambulabat ibi in templo in porticu salomonis,
Siergadi filius ambulare uoluit in templo in quo caro
et sanguis brutorum animalium offerre batur. mul
to magis nostram orationis domum ubi carnis ipsius ac
sanguinis sacramenta celebrantur uisitare gaude
bit, si per ambulare non dispetat porticum in qua rex quon
dam mortalis a ceteris renus quamuis potentissimus ac sa
pientissimus adorandum stare solebat. quanto magis
penetrabilia cordium nostrorum inuisere atque inlus
trare desiderat. si tamen ea porticum esse salomonis hoc
est sicut amorem suum quiescit in uiam sapientiae habe
re per spexerit, neque enim putandum est quia domus
solummodo in qua adorandum uel ad misteria cele
branda conuenimus, templum sancti etiam ipsi quoniam
in nomine domini conuenimus. multo amplius templum eius
a pelle tur et simus cum manifeste dicat apostolus, uos estis

templum dei inui sicut dicit dñs, inhabitabo in eis et inter
 illos ambulabo; Ostendit uero euangelista cur dixis-
 set hiemis tempore; Dum inquit circumdederunt eum
 iudaei, circumdederunt itaque eum temptacionis gra-
 tia non ueritatis agnoscende uoluntate, et dicebant.
 Quousque animam nr̄am tollis. si tu es x̄ps dic nobis palam,
 haec uero non ueritatem fidei inquirendo sed illi quem
 interrogabant insidiando et calumniam instruendo
 dicebant ut inuenirent quomodo accusarent eum no-
 lentes eum credere dñm sed hominē purum tantum modo
 futurum et regem ceteris omnibus excelsiorem esse
 uenturum, quia etiam dementia posterorum usque
 in praesens, et donec anticristum pro x̄po suscipiant er-
 rare non cessant; et si sed dñs ih̄s x̄pm esse responderet
 cogitabant eum tradere potestati praesidis puniendū
 quasi contra augustum repugnans illicitum sibi usur-
 paret imperium; sed ipsi sententiae salutis consulens prop-
 ter quos haec scribenda erant ita responsum tempera-
 uit suum ut et calumniantorum ora concluderet et
 quia x̄ps est fidelibus aperta uoce panderet; illi enim
 de homine x̄po querebant. Ipse autem diuinitatis suae
 quae equalis est patri, palam misteria narrat;
 quid ergo iudaei circumdantes dñm. Dixerunt uide-
 mus, quousque inquit animam nr̄am tollis. si tu
 es x̄ps dic nobis palam; non uenit x̄ps in se credentibus
 animam tollere sed animā uiuificare; sed ipsi iudaei
 animam per infidelitatem tulerunt qui temptare
 x̄pm non ut x̄pm credere congregati sunt. Respondit
 et ih̄s, loquor uobis et non creditis; proprie ostendit quis

esset dum dixit loquor uobis id est uerbum dei coaeter-
num patri quia opera quae facit in nomine patris testi-
monium perhibent quod est filius dei qui gloriam suam
nonque siuit sed eius qui misit illum quia una est glo-
ria patris et filii sed hanc fidem corda infidelium accipe-
re nequuerunt. De quibus ait sed uos non creditis eam
sam que educta non crederent quia non estis ex ouibus
meis. Oues sunt credendo. Oues sunt pastorem sequendo.
Oues sunt redemptorem non contemnendo. Oues sunt per-
ostium intrando. Oues sunt ex eundo et pascua inueni-
endo. quomodo ergo isus dixit non estis ex ouibus meis
quia uidebat eos ad sempiternam futuram perditionem
non ad uitam aeternam sui sanguinis praetio compa-
ratos. Oues meae uocem meam audiunt et ego cognos-
co eas et secuntur me et ego uitam aeternam do eis. Dicit
enim cognosco eas. consuetudo sanctae scripturae est di-
cere dominum nosse que quid eligit apostolo dicente nouit
dominus qui sunt eius et illud nescire quod non ad probat
dignum uitae aeternae unde ad impios dicitur us erit
non noui uos. Sequitur de ouibus et ego uitam aeter-
nam do eis. haec sunt pascua quae superius promisit
ouibus suis ubi nulla herba arescit totum uiret to-
tum uiget totum integrum permanet et que quid
semel accipitur semper habetur et non peribunt in
aeternum. Hic subaudiendum est quomodo uos per-
bitis quia non estis ex ouibus meis. Et non rapit eas
quisquam de manu id est potestate mea pater meus
quod dedit mihi maius omnibus est quod dedit pater
filio maius est omnibus ut ipse illi esset unigenitus

filius aequalis consubstantialis; Quid est quod de-
 dit utique gignendo dedit; quia non minorem si-
 bi genuit non tempore posteriorem sed coaeternum
 sine initio temporis semper dnm non est dicendum
 non erat antequam natus erat numquam enim
 non natus erat qui patri coaeternus erat, quis sapit
 capit qui non capit credat, nutriatur fide ut possit
 capere uerbum di quia quia uerbum filius semper
 ergo filius et semper aequalis non enim crescendo
 sed nascendo aequalis est, qui semper natus de patre
 filius de deo ds de aeterna quo aeternus; pater au-
 tem non de filio ds filius de patre ds, ideo pater ideo gign-
 endo dedit ut ds esset gignendo dedit ut aequa-
 lis esset hoc est quod maius est omnibus, ideo trans-
 cendit iste iohannes omnes altitudinis creaturas
 et milia exercitus angelorum et magna omnia et
 peruenit ad illud quod maius est omnibus et dixit,
 in principio erat uerbum et uerbum erat apud dm
 et ds erat uerbum; hoc est quod maius est omnibus est
 id est ut si uerbum eius ut si unum genitum filius ei
 ut si splendor lucis eius; Ideo nemo rapit oves de
 manu eius et nemo potest rapere de manu patris mei,
 manus patris et manus filii una manus est; id est una
 potestas quia una diuinitas una maiestas una eter-
 nitas una aequalitas, quam uidelicet aequalitate
 ipse dñs in diuinitate habuit priusquam mundus es-
 set apud patrem ipse in humilitate ex tempore incar-
 nationis accepit, et nemo potest rapere de manu pa-
 tris mei; Aperte dñs uttellegi unam atque indissi-

mitem esse manum hoc est uir tatem suam et patris
atque ideo xpm se esse credendum quia non sicut ceteri
sci factus per gratiam ex tempore sed uerus semper ex
titerit filius dei quod etiam sequenti sententia luce
clarius aperit dicens: Ego et pater unum sumus. unum
inquit sumus unano bis substantia. una est diuinitas
una aeternitas perfecta aequalitas. dissimilitudo nul
la quibus profecto uerbis non praesentem solummodo
iudaeorum quaestionem quam an ipse esset xps inter
rogabant explicauit sed etiam hereticorum perfidia
quam futuram prauidit quantum sit ex sacra mone
trauit conticescat sabellius audiens. Ego et pater qui u
nam personam patris et filii praua doctrina differunt.
Namego et pater duae sunt personae. Item erubescat
arrius audiens unum sumus quid duas naturas in pa
tre et filio asiruit dum unum unam naturam significat
sicut sumus duas personas. Sequamur apostolicam fi
dem quam beatus petrus princeps apostolorum confes
sus est. tu es xps filius dei uiui; Iudaei uidelicet uerba dei
audientes et ut usque sustinuerunt. Dum uero ait. Ego et
pater unum sumus non per tulerunt sed more suo du
ri ad lapides cucurrerunt sicut euangelista dicit; tu
lerunt lapides ut lapidarent eum; Dns quia non pa tie
batur quod nolebat pati et non est passus nisi quod uolu
it pati. Adhuc eos lapidare cupientes alloquitur.
sustulerunt iudaei lapides ut lapidarent illum. Res
pondit eis ihs. multa opera bona ostendi uobis ex pa
tre meo propter quod eorum opus me lapidatis et illi res
ponderunt. de bono opere non lapidamus sed de blasphemie

mia, quia tu homo cum sis facis teip sum dm, Ad illud
 hoc responderunt quod dixerat. Ego et pater unum sumus,
 ecce udae intellexerunt quod arriani non intel
 legunt, Ideo enim irati sunt qm senserunt non posse di
 ci, Ego et pater unum sumus, nisi ubi aequalitas est patris
 et filii, Dns autem uidet qui responderit pater uis uidet
 eos non ferre splendorem ueritatis et eos temptant in
 uerbis; nonne scriptum est in lege uia id est uobis da
 ta quia ego dixi dicitis, Dicitur per prophetam in psal
 mo hominibus, Ego dixi dicitis. Et legem appellauit
 dns generaliter omnes illas scripturas quamuis ali
 bi specialiter dicit legem. A prophetis sciam distinguens
 sicut est lex et prophetae usque ad iohannem et in his duo
 bus praeceptis tota lex pendet et prophetae, Aliquando
 autem in iura distribuit easdem scripturas ubi autem opor
 tebat impleri omnia quae scripta sunt in lege et prophe
 tis et psalmis de me; Num uero etiam psalmos legis no
 mine non cupiunt ubi scriptum est, ego dixi dicitis,
 filios dixit deos ad quos sermone factus est et non potest
 solum scriptura quem pater scificauit et misit in mundo,
 uos dicitis blasphemias quia dixi filius dei sum; si sermone
 factus ad hominem uocareretur tuum ipsum uerbum
 dei quod est apud dm; quomodo non est ds; si per sepe
 monendi sunt homines tu, si participando sunt tu
 unde participant, non est ds si lumina in luminata
 du sunt, lumen quod illuminat quomodo non est ds;
 sic alii facti quodam modo igne salutaris tu efficiuntur,
 unde calefiunt non est ds; accedis ad lucem in
 luminari et inter filios dei numeraris, si recedis salu

mine obscuraris et in tenebris computaris. Illud ta-
men lumē nec accedit ad se. quia non recedit a se. si ergo
uos deos facit sermo dī quomodo non est dī uerbum
dī patris. Ergo scificauit filium suū et misit in mun-
dum. forte aliquis dicat. si pater eum scificauit. ali-
quando non sēs. sic scificauit quomodo genuit. ut enim
sēs esset gignendo et dedit quia sēm eum genuit.
Nam si quod scificatur ante non erat sēm. quomodo di-
cimus dō patri. scificetur nomen tuum. Si non facio o-
pera patris mei. nolite credere mihi. si autem facio et mi-
hi non uultis credere. operibus credite. ut agnoscatis
et credatis quia in me est pater et ego in illo. Quomodo
possunt dicere homines. si eum benecogitamus in dō su-
mus et si bene uiamus. dī in nobis est. fideles partici-
pamus eius gratiam in luminati ab ipso in illos sumus et
ipse in nobis. sed non sit unigenitus filius ille in patre et
pater in illo tanquam aequalis in eo. uel est aequalis. De-
nique nos aliquando possumus dicere in dō sumus et dī in
nobis. ego et dī unum sumus. Numquid possumus dicere
in dō es. quia dī te continet. dī est in te. quia templum dī
factus es. sed numquid quia in dō es et dī est in te. potes di-
cere. quia me uidet. dī uidet. quo modo unigenitus dicit
quia me uidet uidet et patrem. ego et pater unum sumus.
Agnosce proprium dī et munus serui. Proprium dī est
aequalitas patris. munus serui est participatio saluato-
ris. quaerebant ergo eum ad praehendere. ut inam ad
praehenderent. sed credendo et intellegendō non facien-
do. et occidendo. Queriebant ergo eum ad praehen-
dere. dum eum ad praehendere uoluerunt. quid eis fecit.

exiit de manibus eorum. Non enim ad praehenderunt
 quia manus fidei non habuerunt, et quia noluit quipo
 testatem habuit animam suam ponere non ad praehende
 runt eum. Dum autem uoluit ad praehensus est ab eis ma
 nibus iniquitatis. Et abiit iterum trans iordanem ad eum
 locum ubi erat iohannes baptizans. primum et mansit ibi
 et multi uenerunt ad eum et dicebant quia iohannes qui
 dem signum fecit nullum. Meministis uobis dictum
 de iohanne quia lucerna erat et dicit testimonium perhi
 bebat quid ergo istidixerunt. apud senullum inquirunt
 miraculum ostendit iohannes, non demonia fugauit
 non expulit febrem non cecos inluminauit. non mor
 tuos suscitauit non tormilia hominum de quinque ut
 septem panibus faciauit non super mare ambulauit
 non uentis et fluctibus imperauit. nihil horum fecit
 iohannes et totum quicquid dicebat. huic testimonium
 perhibebat. per lucernam ueniamus ad diem, job
 nullum signum fecit. Omnia enim quaecumque dixit
 iohannes de hoc uera erant. Ecce quid ad praehende
 runt non quomodo iudaei uolebant praehendere dis
 cedentem ad praehenderunt. isti per manentem. Dem
 que quid sequitur et multi crediderunt in eum.

Erat autem quidam languens lazarus ab ethania
 decastello mariae et marthae. plurima uero in hoc
 miraculo resuscitati lazari manifestasunt. Exposi
 tionem in singulis non queramus ut liberius necessa
 ria pertractemus. In superiori lectione meministis
 quod dñs exiit de manibus eorum qui lapidare eum uo
 luerant et discessit trans iordanem ubi ioh baptizabat.

¶ In ergo dñs constituto infirmabatur in bethania laza-
rus; quod castellum erat proximum hierosolymis;
maria autem erat que unxerat dñm unguento: et ter-
sit pedes eius capillis suis; Cuius frater lazarus infir-
mabatur; miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes;
Jam intellegimus quomiserunt ubi erat dñs; qm̄ absens
erat trans iordanem scilicet miserunt ad dñm nuntiantes
quod egrotaret frater earum: in si dignaretur uenire
et eum ab aegritudine liberaret: ille distulit sanare ut
possit resuscitare; Quia ergo nuntiauerunt sorores eius
s. Dñe ecce quem dñs infirmatur; Non dixerunt ueni;
amant enim tantum modo nuntiatum fuit; non au-
sesunt dicere ueni sana non sumus ausi dicere ubi
be ethiesit; Cui enim non est istae si fides illius cen-
turionis in de laudatur: aut enim non sum dignus ut in-
tres sub tectum meum: sed tantum die uerbo et sanabitur
puer meus; nihil horum istae sectantur modo; dñe
ecce quem dñs infirmatur. Sufficit ut noueris non
enim amas et deseris. Dicit aliquis; quomodo per laza-
rum peccator significabatur: et ad dñm sit amabatur: au-
diat eum dicentem; non ueni uocare iustos sed peccatores.
s. Si enim peccatores dñs non amaret: audiens autem ih̄s di-
xit illis; infirmitas haec non est ad mortem sed pro glo-
s. riadi: ut glorificetur filius di; talis glorificatio ipsius
non ipsum auferit sed nobis profuit; hoc ergo ar-
s. non est ad mortem: quia ipse non est ad mortem
sed potius admiraculum; Quos facta crederent homines
in xpm̄ et uiderent ueram mortem; Sane uidere quem
amandum tamquam ex obliquo dñs dñs seclinet propter

quosdam qui negant; Nam sunt heretici qui hoc negant
quod filius dei sit deus. ecce audiunt; Infirmetas haec inquit
non est ad mortem sed pro gloria dei; Quia gloria cuius dei.
Audi quod sequitur; ut glorificetur filius dei; Infirmetas
ergo haec inquit non est ad mortem sed pro gloria dei. ut
glorificetur filius dei per eam; per quam per illam infir-
mitatem; Diligebat autem ihesus martham et sororem eius ma-
riam et lazarium; Ille languens illa etris res. omnes di-
lecti; Sed diligebat eos et languentium saluator im-
mo etiam mortuorum suscitator. et tristium consola-
tor; Ut ergo audiunt quod infirmatur. tunc quidem man-
sit in eodem loco duobus diebus; Nuntiauerant ergo illa
mansit illic ille. Tam diu tempus ductum est. quousque
quadriduum compleretur; Non frustra nisi quia for-
te immo quia certe et ipse numerus dierum. intimat
aliquod sacramentum; Deinde post haec dicit discipu-
lissimus. Eximus in iudaeam iterum ubi penes fuerat la-
pidatus; Qui propterea inde discessisse uidebatur ne
lapidaretur; Discessit enim ut homo sed in redeundo
quasi oblitus infirmitatem ostendit potestatem; Ea-
mus inquit in iudaeam; Denique hoc dicto uidete quem
am modum discipuli territi fuerint;

Dicunt ei discipuli; rabbi. nunc que-
rebant te lapidare iudaei. et iterum uadis illuc; Respon-
dit ihesus; nonne duodecim horae sunt diei; Qui sibi uultis
ta responsio illic dixerunt; modo te uolebant lapidare
iudaei. Et iterum uadis illuc ut te lapident. et dicit; non
ne duodecim horae sunt diei si quis ambulauerit in die
non offendit. quia lucem huius mundi uidet; si autem

ambula uerit. nocte offendit. quia lux non est in ea; De die
quidem locutus est sed ad nr̄am intelligentiam quasi ad
huc nox est; Inuocemus diem. ut repellat noctem. et cor
lumine inlustrat; Quidem in dñs dicere uoluit quantum
mibi uideatur. quantum subiacet altitudo profunditas;
quid sentiat. Ardeat quere uoluit dubitationem illorum et
infidelitatem; Uoluerunt enim consilium dare dño ne
moreretur. qui uenerat mori ne ipsi morerentur. Sic
etiā quodā alio loco petrus sc̄s diligens dñm sed adhuc
non plene intellegens cur uenisset timuit ne moreretur
et turpe displiceret id est ipsi dño; Cum ergo uellent dare
consilium homines dōe. discipuli magistro. seruidñe. ae
groti medico. Corripuit eos et ait; Nonne duodecim ho
res sunt dies si quis ambulauerit in die non offendit.
Nesequitur enim si non uultis offendere. nolte mihi consili
um dare. quos a me consilium oportet accipere. Quod
ergo pertinet nonne duo decim horae sunt dies qui ad die
se esse ostenderet. duodecim discipulos elegit; Si ergo
sum inquit dies et uos horae. nūm quid horae diei consiliū
dant. horae diem secuntur. non horas dies; Si ergo il
li horae. quid tibi iudas. et ipse inter duo decim horas; Si
hora erat. lucebat. Si lucebat. quomodo diem ad mortē
tradebat. Sed dñs in hoc uerbo non ipsum iudam sed suc
cessorem ipsius praueudebat; Iuda enim cadente suc
cessit mathias. et duo denarius numerus mansit; Non
enim frustra duo decim discipulos elegit. nisi quia ipse
sp̄s talis est dies; Sequantur ergo hodie sae diem. praedi
cent horae diem. horae inlustrantur ad hanc. horae inlu
minantur a die. per horarum predicationē. credat.

mundus diem; ergo ait Deo compendio; me sequimini si non
 uultis errare; Et post hoc dicit eis; Lazarus amicus noster
 dormit; sed uado ut a somno excitem eum; Uerum di-
 xit; sororibus mortuus erat; dno dormiebat; homi-
 nibus mortuus erat; quieum suscitare non poterant;
 Nam dñs tanta facilitate suscitabat de sepulchro; quanta
 tu non excitas dormientem delecto; Ergo secundum
 potentiam suam dixit dormientem; quia et alii mortui
 dicuntur inscripturis saepe dormientes; sicut apostolus
 dicit; De dormientibus autem noluo ignorare; sicut
 et ceteri qui spem non ha-
 bent; Ideo et ipse dormientes appellauit; quia resur-
 recturi sunt; Et in alio loco; om-
 nes quidem dormiemus; sed non omnes re-
 surgemus; mortem nostram dormitionis nomine
 significans; Nam corpus dum deseruit ab anima
 dormit in sepulchro; resuscitandum in nouis simodix;
 Animae uero dum deserunt corpora; diuersas recep-
 tiones habent; Gaudium bonae; male tormenta;
 Sed cum facta fuerit resurrectio; et bonorum gaudium
 amplius erit; et malorum tormenta grauiora; quan-
 do cum corpore torquebuntur; Dum dñs de dormi-
 tione amici dixerat discipulis; responderunt quomo-
 do intellexerunt; Dñe si dormit; saluus erit; Solent
 enim esse somnia aegrotantium salutis indicia;
 Dixerat autem ihs de mortuo; Illi autem putauerunt;
 quia de dormitione somni diceret; Tunc ergo dixit
 eis ihs manifeste; Sub obscuritate enim dixerat dormit;
 At ergo manifeste; Lazarus mortuus est; et gaudes propter uos

ut credatis quia non ibi eram. sed scio quia mortuus est;
Aeger enim non mortuus fuerat nuntiatus; sed quod
lateret eum qui crederat. et ad cuius manus anima
morientis exierat. hoc est quod ait. Gaudet propter uos
ut credatis quia non ibi eram. Ut iam inciperent admi-
rari. qui ad hunc potuit dicere mortuum. quod nec uiderat
nec audierat; ubi sane meminisse debemus. quod ad huc
etiam ipsorum discipulorum qui eum iam credide-
rant. miraculis aedificabatur fides; non ea quae mes-
se coeperat cresceret. quamuis talis uerbo usus sit. qua
sit tunc credere inciperent; non enim ait gaudet propter
uos ut uera fides augetur siue firmetur. sed ut credatis;
quod intellegendum est. ut amplius ro-
busti
usque credatis; sed eamus ad eum; dixit ergo
mas quid dicitur diximus ad discipulos suos; eamus
et nos. et moriamur cum eo; uenit itaque ibi et inuenit
eum quattuor dies iam in monumento habentem; de
quattuor diebus multa quidem dici possunt. sicut se habent
obscura scripturarum; quae pro diuersitate intelligenti-
um multos sensus parunt; Diximus et nos quid nobis in-
deatur significare mortuus quattuor diebus; quomodo
enim in illo caeco intellegimus quodam modo humani
genus; sic forte et in isto mortuo multos intellegimus
mus; Diuersis enim modis una res significari potest;
Homo quando nascitur iam cum mortuus est. quia
de adam peccatum trahit; unde dicit apostolus;
per unum hominem peccatum intrauit in mundum;
et per peccatum mors. et ita in omnes homines per-
transiit. in quo omnes peccauerunt; ecce habet

mundum & mortis. Quod homo trahit de morte pro
 pagine, deinde crescit incipit accedere ad rationem lesam
 nos ut legem sapiat naturalem, quam omnes habent in
 corde fixam; Quod tibi fieri non vis, alio non feceris;
 Numquid hoc de paganiis dicitur: et in omnia terra ipsa
 quodam modo legitur & furtum vis pacis utique non vis.
 Ecce lex in corde tuo; Quod non vis pacis facere noli, et
 hanc legem transgrediuntur homines; Ecce aliter dies
 mortis: data est etiam lex diuinitus per famulum dei mo
 rse dictum est illic non occides, non mechaberis
 non falsum testimonium dices, honora patrem et ma
 trem, non concupisces rem proximi tui; Ecce lex scrip
 ta est et ipsa contemnitur; Adde tertium diem mor
 tis; Quid restat & uenit et euangelium praedicatur
 regnum caelorum, diffundatur ubique xps, iunxit
 gehennam uitam promittit aeternam, et ipse contem
 nitur transgrediuntur homines euangelium;
 Ecce quartus dies, ortus, merito tam puer, numquid
 et talibus neganda est misericordia absit; Etiam ad
 tales dñs excitandos non dedignatur accedere; mul
 tarem ex iudaeis uenerant ad martham et mariam
 ut consolarentur eas de fratre suo; Martha ergo ut cog
 nouit quia hñs uenit occurrit illi; Maria autem domi
 sedebat; Dixit ergo martha ad ihñm, Dñe si uis ses hñs
 frater meus non esset mortuus, sed et nunc scio quia
 quaecumque poposceris a dō dabit tibi dñs; Non dixit sed
 et modo rogo te ut suscites fratrem; Unde em scio bat
 si frater eius resurgeret & utile fuerat hoc tibi tunc dixit;
 scio quia potes si uis facis, utrum autem ut facies iudicaturus

non praesumtionis meae, Sed omnino scio quia que
cumque poposceris a deo dabitur tibi, Dicit illi ihesus resurget
frater tuus, Dicit emartha, Scio quare surget in re
surrectione in nouissimo die, De illa resurrectione
securus sum, De hac incertus sum, Dicit ei ihesus, ego sum resur
rectio, Dicit resurget frater meus in nouissima die,
uerum est, Sed per quem tu resurget potest et mo
do resurgere, Quia ego sum resurrectio eterna, Ideo
resurrectio quauita, Quia quicquid dicit in me non morie
tur in aeternum, Quid est hoc quicquid in me, etiam si mor
tuus fuerit uiuet, Sicut lazarus mortuus est et uiuit,
Quia non est deus mortuorum, sed uiuorum, Deo enim mortuis
patribus, hoc est de abraham deis aao deo iacob, taliter
ponsum iudaeis dedit, Ego sum deus abraham et isis
aao et deus iacob, non est deus mortuorum, sed uiuorum,
Omnes enim illuminant, Crede ergo et si mortuus fue
ris uiues, Si autem non credis, et cum uiuis mortuus
es, Unde est ergo mors in anima, quia non est fides in ea,
Unde est mors in corpore, quia non est ibi anima, Ego
anima et tuae anima fides est, Sicut anima corporis ui
ta est corporis, ita fides animae uita est animae, Qui
credit in me inquit etiam si mortuus fuerit in carne ui
uet in anima, Donec resurgat caro, numquam postea
moritura, hoc est quicquid credit in me licet moriatur uiuet,
Et omnis qui uiuit in carne et credit in me, et si mori
tur ad tempus propter mortem carnis, non morietur
in aeternum propter uitam spiritus, et in morte uita est re
surrectionis, hoc est ait, et omnis qui uiuit et credit in
me, non morietur in aeternum, Credis hoc ait illi, utiq;

dne ego credidi quia tu es xps filius di. qui mundum
 uenisti. Quando hoc credidi quia tu es resurrectio cre
 didi quia tu es uita. credidi quia qui credit in te et si mo
 riatur uiuet. Qui uero et credit in te non morietur
 in aeternum. Et cum haec dixisset abiit et uoca
 uit mariam sororem suam silentio dicens. Magister
 adest et uocat te. Ad uertendum est quem admodum sub
 pressam uocem silentium nuncupauit. Nam quomodo si
 luit quae dixit magister adest et uocat te ad uertendum
 etiam quem admodum euangelista non dixerit ubi uel
 quando uel quomodo mariam diuocauerit. ut hoc in uer
 bis marthe potius intellegeretur. narrationis ueritate
 seruata. Illa uero audiuit surgit cito et uenit ad eum.
 Non dum uenerat ihu in castellum sed erat adhuc in il
 lo loco ubi occurrerat ei martha. Iudei igitur qui erant
 cum illa in domo et consolabantur eam. Cum uiderent
 mariam quia cito surrexit ^h ad monumentum ut ploret
 ibi. Quare hoc pertinuit ad euangelistam narrare ut
 uideamus que occasio fecerit ut plures ibi essent in quan
 do lazarus resuscitatus est. Putantes enim iudei prop
 terea illam festinare ut doloris sui solacium lacrimis
 quererent fecerunt eam ut tam grande miraculum
 quadriiduum mortui resurgentis testes plurimos in
 ueniret. Maria ergo cum uenisset ubi erat ihu uident
 eum cecidit ad pedes eius et dixit. Dne siue fuisset fra
 ter meus non esset mortuus. Ihu ergo ut uidit eam plo
 rantem et iudeos qui cum illa erant plorantes fre
 mitu spu et turbauit seipsum et dixit. ubi posuisti eum
 Aliquid nobis insinuatum fremendo spu et turbando

h. cecidit secut.
 sunt caecitates.
 quia uia dicit.

seipsum; Quis enim eum posset nisi seipsum turbare in
que primobie adtendne potestatem. et sic inquirere sig
nificationem; Turbari uolens turbatur xps quia uo
luit. Esurunt ihs uerum est qui uolunt; Dormiunt
ihs uerum est. sed quia uolunt; Concretis tatus est ihs: ue
rum est. sed quia uolunt; Mortuus est ihs: uerum est
sed quia uolunt; in illius potestate erat si uel sic affici
uel non affici; Uerum enim animam suscepit. et ar
nem totius hominis sibi coaptans; in persone unitatem
naturam. Nam et anima apostoli uerbo inlustrata est.
Anima pauli. et anima petri uerbo inlustrata est; Aliorum
apostolorum scorum prophetarum uerbo inlustrata sunt
anime. sed denull adiectum est uerbum caro factum est.
denull adiectum est ego et pater unum sumus; Anima
xpi et caro xpi cum uerbo diuina una persona est. unus xps est.
Deper hoc ubi summa potestas secundum uoluntatis nunt
turbatur infirmitas. hoc est turbatur semetipsum;
Dixi potestatem adtendne significationem. magnus
natus est. quoniam illa qua triduanus illa significat
sepultura; Quid est ergo quod turbat semet ipsum xps?
nisi ut significet tibi quomodo turbari tadebas. cum tan
ta mole peccati grauaris et praemeris; Adtendisti
enim tu uidisti te reum. cum putas tibi illud fecisset
peperit tibi; Illud commisi. et didisti tibi me. euangelium.
Audi uerum contemsi diu lacrimando; baptizatus sum.
et iterum ad eadem reuolutus sum; Quid facio quod eo
tande euado? Quando ista dicit iam fremit xps. quia
fides fremit. in uoce frementis; apparet spes resorgen
tis. ipsa fides in uisibilibus xps fremens; Si fides in nobis

xpi in nobis; Quidem alud ait apostolus. habitat
 xpi per fidem in cordibus uestris; Ergo si fides tua de xpo
 xpi est in corde tuo; Ergo si fides tua de xpo in corde tuo; fle
 uit ergo xpi amicum mortuum quem uenit resuscita
 turus; Quare enim fleuit nisi quia hominem fletudo
 cur opressum pondere peccatorum; quare fremuit et
 turbauit semetipsum nisi quia fides hominis si bime
 rito displicentis; fremere quem admodum debet in
 accusationem malorum operum. in uolentia e penitendi
 decedat consuetudo peccandi; & dixit ubi posuisti eum.
 Scis quia mortuus sit. et ubi sit sepultus ignoras. et ista
 significatio est; Non aui sussum diceret nescit quidem
 illenescit sed quia nescit unde hoc probamus; Dnm au
 didiceturum in iudicio non nouos; Disce dite ame;
 Quid est non uos noui in lucem ea non uos in deo in illa ius
 tina quam noui; Sic ethic tamquam nesciens talem pecca
 torem dixit; Ubiposuisti eum talis est uox dnm in para
 diso postea quam peccauit. adam ubi es dicunt ei. Dne
 uenit uide; Quid est uide miserere; uide tenim dnm quan
 domiseretur; Unde illi dicitur; Uide humilitatem me
 am. et laborem meum et dnm te omnia peccata mea;
 lacrimatus est xpi; Dixerunt ergo uideri; ecce quem modo
 amabate eum; non ueni uocare iustos sed peccatores in
 paenitentiam; Quidam autem dixerunt ex ipsis non pote
 rat hic quia per uis oculos cecifacere. ut hic non moriretur
 Quinoluit facere ut non moreretur. plus est quod factu
 rus est ut mortuus suscitetur; Jhs rursus fremens in se
 metipso uenit ad monumentum; fremat et in te si dispo
 nis reuiuiscere. Omni homini dicitur qui premitur pessi

/ quid est ama
 bat eum

ma consuetudine; Venit ad monumentum; Erat autem
spelunca. et lapis superpositus eratei; mortuus sub lapi
de; reus sub lege; Scitis enim quia lex que data est iude
is in lapide scripta est; Omnes autem ei sub leges sunt;
Veni uentes enim in legem non sunt; iustolex positus non
est; Quid est ergo lapidem remouere? gratia prae dica
re; Apostolus enim paulus ministrum sedicit noui testa
menti; non littere sed spū; Nam littera inquit occidit
spū autem uiuificat; Littera occidens; quasi lapis est p
mens; Remouete inquit lapidem; Remouete legis
pondus; gratiam prae dicite; Dicitei martha; sorore iur
qui mortuus fuerat; dñe iam se tet; quatrduanus enī
est; Dicite ihs; nonne dixi; qm̄ si credideris uidebis gloria
di; Quid est uidebis gloriam di; quia et putentem et qua
triduanum suscitauit; Omnes enim peccauerunt; et egent
gloriam di; Ubi abundauit peccatum; superabunda
uit gratia; Tulerunt ergo lapidem; Ihs autem eleua
tis sursum oculis; dixit; pater gratias ago tibi qm̄ audisti
me; Ego autem sciebam; quia semper me audis; sed prop
ter populum qui circum stat dxi; ut credant quia tu me
misisti; Haec cum dixisset; uocem magna clamauit; fre
mitu lacrimauit; uocem magna clamauit; Quam dñs
resurgit; quem moles malae consuetudinis premit; Sed ta
men surgit; occulta gratia inuis uiuificabatur; Surgit
post uocem magna; quid est factum? uocem magna clamauit;
laza reueni foras; et statim pro dicit qui fuerat mortuus li
gatus; ligatus pedes et manus; et facies illius sudarioe
rat ligata; Quomodo processit ligatis pedibus mirari
ei non miraris quia resur rexit quatrduanus; in utroque

potentia dñierat. non uires mortui; Processit. et adhuc
 ligatus est. adhuc inuolutus. tamen foras iam processit;
 Quid significat quando contemnis mortuus iaces; & si
 tanta quanta dixit contemnes. sepultus iaces; Quando
 confiteris. quid est enim procedere. nisi ab occultis uelut
 exeundo manifestare. Sed ut confitearis. id est facit uoce
 magna clamando. Id est magna gratia uocando; Ideo
 cum processisset mortuus adhuc ligatus confitens. et ad
 huc reus. Ut soluerentur peccata eius ministris hoc dixit;
 Soluite illum. et finite abire; Quae soluerint in terra
 erunt soluta et in caelis. Potuit enim ligamenta soluere
 qui mortuum resus citauit. sed propter unitatem scēdē
 ecclesiae. et in diuina caritatem. dicitur ministris
 id est discipulis xpī. soluite eum. quia sine unitate
 catholicae fidei et caritate ecclesiasticae scētatis.
 peccata non soluuntur; multi autem ex iudeis
 qui uenerant ad mariam et uiderunt quae fecit
 ih̄s. crediderunt in eum; Quidam autem ex ipsis
 abierunt ad pharisaeos. et dixerunt quae fecit ih̄s.
 non om̄s ex iudeis qui conuenerant ad mariam cre
 diderunt. sed tamen multi; Quidam uero ex eis. si
 ue ex iudeis qui conuenerant. siue ex eis qui credi
 derant. abierunt ad pharisaeos. et dixerunt eis quae
 fecit ih̄s; Siue ad nuntiando ut et ipsi credent.
 siue potius prodendo. ut se uident; Sed quomodo
 libet. et a quibus libet. ad pharisaeos ista plata sunt;
 Colligebant pontifices et pharisaei. consilium. et dice xxviii
 bant; credamus; Plus enim perdit homines cogita
 bant. quomodo nocerent ut perderent. quā quomodo
 quid faciemus. peccata me dicebant.

sibi consulerent neperarent; et tamen timebant. et qua
si consulebant; Dicebant enim; quid faciemus quia hie ho
mo multa signa facit. si dimittimus eum. si omnes cre
dent in eum; Et uenient romani et tollent nostrum
locum et gentem; Temporalia perdere noluerunt.
et uitam aeternam non cogitauerunt; Ad sic utrumq;
amiserunt; Nam et romani post dñi passionem et glori
ficationem tulerunt eis locum et gentem. et pugnando et
transferando; et illud eos sequitur. quod alibi dicitur est;
filii autem regnabunt ibunt in tenebras exteriores; hoc aut
timuerunt. ne si omnes in xpo crederent. nemo remaneret.
quia aduersus romanos ciuitatem dei templumq; defendere. et
qm̄ contra ipsum templum et contra suas paternas leges.
doctrinam xpi esse sentiebant; Unus autem ex iis eui
phas cum esset pontifex annullius dixit eis; uos nescitis
quicquam nec cogitatis. quia expedit nobis ut unus homo
moriatur pro populo. et non tota gens pereat; hoc aut
a se metipso non dixit. sed cum esset pontifex annullius
prophetauit; hie docuit etiam per homines malos. pro
phetiae spm̄ futura pdicare; quod tamen euangelista
diuino tribuit sacramento. quia pontifex fuit id est
summus sacerdos; Potest autem mouere quomodo
dicatur pontifex annullius. cum dñs statuerit unum
summum sacerdotem; cui mor tuo. unus succedat;
sed intellegendum pambitiones et contentiones int̄
iudeos postea constitutum. ut plures essent. et per
annos singulos uicibus ministrarent; Nam zacha
ria hoc dicitur. factum est autem ut cum sacerdo
tio fungeretur. in ordine uicis suae antedñm. secun

dum constitutionem sacerdotu forte exire. ut incen-
 sum poneret. ingressus in templum dñi. hinc apparet
 plures eoffuisse. et uices suas habuisse; nam incen-
 sum non licebat ponere. nisi summo sacerdoti;
 et forte etiam unum annum plures administra-
 bant. quib; alio anno abis succedebant; ex quibus
 forte exirebat. quincensum ponerent; quid
 est ergo quod prophetauit. caaphas. quia istimo
 ruitus erat progente. Non tantum progente.
 sed ut filios di quierant dispersi congregaret in
 unum; Hoc euangelista. addidit. Nam ca-
 phas desola iudeorum gente prophetauit. in qua
 erant oues. de quibus ait ipse dñs. Non sum mis-
 sus nisi ad oues quas perierunt domus israhel;
 sed nouerat euangelista. alias oues quae non
 erant de hoc ouili. quas oportebat adduci
 ut essent unum ouile. et unum pastor;
 Haec autem secundum praedestinationem dic-
 talunt. quia neq; oues eius. nec filii. adhuc
 erant. quia nondum crediderant; ab illo er-
 go die cogitauerunt. ut inter fierent eius.
 Ihs ergo iam non palam. ambulabat
 apud. iudeos. sed abiit in regionem. iuxta
 desertum in ciuitatem que dicitur efrem.
 et ibi morabatur. cum discipulis suis; non quia
 potentia eius defecerat. in qua utiq; si uellet
 et palam cum iudeis conuersaretur. et nihil
 ei facerent; sed in hominis infirmitate. ut
 uentis exemplum discipulis demonstrabat;

in quo apparet et non esse peccatum si fideles eius
qui sunt membræ eius oculis persequentium sese sub
traherent; et furor em sceleratorum latendo po
tius deuitarent; Sciebat ih̄s tempus adpropin
quasse passionis suae et redemptionis nr̄ae;
Adpropinquante tempore in quo pati disposuit
adpropinquauit ille et loco in quo eiusdem passio
nis dispensationem perficere uoluit; Dicit enim
euangelista proximum erat pascha iudeorum;
Illum diem festum iudei cruentum habere dñi san
guine uoluerunt; illo die festo occisus est agnus qui
nobis eundem diem festum suo sanguine consecra
uit; Consilium erat inter iudeos de occidendo ih̄u
ille quidē caelo uenerat pati propinquare uoluit
loco passionis quia imminēbat hora passionis;
Ascenderunt ergo multi in bethaniam de re
gione antepascha ut sacrificarent seipso; hoc
faciebant iudei secundū preceptum dñi per
sc̄m moysen in lege datum ut die festo quo
pascha erat omnes undiq̄ conuenirent
et illius diei caelebratione sc̄ificarentur;
sed illa caelebratio umbra erat futuri;
quid est umbra futuri propheta xpi uenturi
propheta pronobis illo die passuri; ut et
transiret umbra et lux ueniret ut trans
siret significatio et ueritas teneretur;
Habebant ergo iudei pascha in umbra non in
luce; quid enim opus erat ut dñs eis pr̄
ciperet per ipsum diem festum quem occi

dere. nisi quia ille erat de quo propheta tumeserit
sicut ouis ad immolandum ductus est; sanguine
occisi peccatoris iudeorum postes signati sunt; san-
guine xpi frontes nri signantur; et illa signi-
ficatio qua erat significatio dicta est. ab omni-
bus signatis exterminatorem prohibere; sig-
num xpi a nobis expellit exterminatorem. sicut
nostrum recipiat saluatorem; Querebant in-
quid euangelista ihm; Et conloquebantur ad in-
uicem stantes in templo; quid putatis quia non uenit
ad diem festum; Querebant ergo iudaei ihm. sed ma-
le. querebant eum. ut uenientem ad diem festum
interficerent; queramus autem nos illum stantes
in templo. et per se uenientes unanimiter in ora-
tione; et conloquamur ad inuicem. psalmis. him-
nis. canticis spiritualibus in gratia. postulantes ip-
sum ut uenire ad diem festum nostrum. et suam nos
presentia inlustrare. sua ipse nobis dona scifica
redignetur; Dederant autem pontifices. et
pharisei mandatum. ut si quis cognouerit ubi
sit in diebus. ut adprehendant eum; mandatum
ergo iudeorum. peccatum est illorum.
quererebant xpm occidere. non in xpo uiuere.
queramus nos in xpo uiuere. quem illi quere-
bant occidere; Illi male quererebant. nos be-
ne queramus; nam nunc est tempus querendi
dum. sicut propheta ait; Querite dominum
et inuenire potestis; qui misericordem in eum

inuenire uelit in uicino. quærat eum deo inbumi-
litate et carnis officio; Sciens autem dñs con-
spirasse de se occidendo iudeos non fugit in sedi-
tantium manus. sed certus de gloria resurrectionis
sibi. Primo uenit bethaniam proximam hiero-
solumis ciuitatem. ubi lazari suscitauerat
amortuis; Deinde etiam hierosolimam ubi
sepatoreretur. et resurgeret mortuis; Hiero-
solimam quidem. ut ipse ibi moreretur; betha-
mam uero. ut resurrectionis lazari. cunctarum
memoriae artus imprimeretur. et magis magisque
confunderentur. atque inexcusabiles conuincerentur
in ipis principes. qui occiderent non timerent
eum. qui suscitare posset mortuis; et nec bene-
ficius suscitacionis puocati. nec diuina susci-
tacionis uirtute perterriti. animos ab iniusticia ca-
dere traherent; nec transitoriae legendum
est. Quare ante sex dies paschae uenit in
bethaniam; magna uero dignitas. senarium
meritum in seipis scripturis. et multa opera
dñi in nostri in senario numero perfecta
esse demonstrantur; quia senarius numerus
in seipso. per suas proprias partes diuisus uel
coniunctus. perfectissimus esse constat;
Habet enim partes tres in seipso denominatas;
id est unum. duo. et tres; nam sexta eius
pars unum est. tertia uero. duo. dimi-
dia itaque tres; unum uero. et duo. et tres.

sex esse dicitur; nec aliud ex his tribus partibus con-
iunctis confici potest. nisi sex tantum; nec ⁱⁿ alias par-
tes senarius numerus diuidi potest. nisi in has tres.
id est. unum duo et tres; Nam ipse dñs. creator omni-
um. huius mundi creaturas sex diebus perfecisse
notissimum est; Et sextadie hominem fecisse constat
quem serpens fraude perditum. ante sex dies pas-
chae uenit ipse filius dī. per quem creatus est bethania
ad liberandum. ut qui sextadie creatus est. sexta fe-
ria liberaretur; nam sexta feria xp̄m esse passum.
nemini ignotum esse reor; Igitur et mense sexto
annuntians archangelo. uirgo. sacra inspiratione
sp̄s sc̄i. eundem redemptorem nostrū concepisse le-
gitur; quae etiam sexta hora perfecta aetate.
supputeum sedens. mulieri samaritanae diuini fon-
tis fluentia aperire dignatus est; sexta quoque aeta-
tem mundi ipse creator. ad redemptionem mundi.
iuxta fidem sacrae historiae uenisse iam legitur;
Habent quoque haec tres partes id est unum et
duo et tres. ex quibus ut diximus senarius conf-
tat aliquid misterii. in dispensatione salutis huma-
nae; Pri^{mo} itaque tempore sub lege nature. uelut
in qua etiam unitate sc̄i patres dō seruiebant;
Secundo uero tempore. lex addita est ad naturam.
ut quod mala consuetudo uertit in iura. lex
reformaret in littera; et fuerit duo natura et
lex; Tertio itaque tempore. uenit gratia caelestis
p̄m xp̄m. et sunt tria. natura lex et gratia;
Sicut nec lex naturae bonū destruit. nec gra-

ta legem soluit. sed adimpleuit. naturamque prorsus red-
didit. nobilitati; naturam tamen et lex sine gratia imple-
re non potuit. Nec sic homini liberum arbitrium datum
est. uel legis praeceptum. ut gratiae non indigeret;
Sicut pelagiana hereses adfirmat; Et ne dicerent ma-
chinatores calumniarum. fantasice suscitatum fuisse se-la-
zarum. Facta ibidem caena. et ipse unus erat ex discum-
bentibus. Cum eo; ut dum uiuentem ^{loquen-} epulantem; cum suis
familiariter conuersantem uiderent. siue audirent.
uel sic suscitantis potentiam agnoscerent. et accipe-
rent gratiam; in facie uitem caena haec dominica
ubi martha ministrabat. et lazarus in alios discum-
bebat. fides est ecclesiae. quae dilectionem operatur.
in qua caena martha ministrat. cum anima quaeque fidelis
operam domino suae deuotionis impendit; Lazarus uero
unus fit ex discumbentibus cum domino. Cum etiam hi qui
post peccatorum mortem resuscitati ad iustitiam sunt.
una cum eis qui in sua permansere iustitia. de presenta
ueritatis exultant. patientes simul cum innocentibus
caelestis gratiae muneribus aluntur; et bene eadem
caena in betania celebratur. quae est ciuitas in la-
tere montis oliueti. et inter pretatur domus oboe-
dientiae; Domus namque oboedientiae ecclesia est. quae
fideliter dominum iussis obtemperat. et ipsa est ciuitas quae
super montem misericordiae constituta. nunquam
potest abscondi. ipsa quae de sinu latere conseruita
redemptoris. id est aqua ablutionis et sanguinis sa-
crificationis quae de ipsius latere profertur orientis exire
imbuta est. ubi etiam altera soror lazari maria
in imagine inchoam dilectionis. sicut sequentia mon-

143
trant euangelicae lectionis; Accepit libram ungenti
nardipistici pretiosi; et unxit pedes ihu. et ex ter sit
capillis suis pedes eius; Quonon solum sua edat inditi
um deuotionis sed et aliarum fidelium dō animarum
signat pietatis obsequium; maria autem accepta li
bram ungenti nardipistici pretiosi; quidnamq; per
libram ungenti nisi perfectio iustitiae exprimitur quod
unguentum ex nar do pistico idē nar do fideli; nam
pistis grece fides latine dicitur; Sine fide enim dō
placere impossibile est. nec bona fama sine fide catho
lica fieri poterit; O homo ungue pedes ihu bene ui
uendo. dominica sectare uestigia. et capillis ex terge.
ac si ab eis superflua pauperibus erogare; hoc est capil
lis pedes ihu tergere; quae tibi superflua sunt pedi
bus dñi necessaria sunt; Id est minimis quibusq; in eccle
sia de quibus in fine dictu ruserit dñs. quam diu fecistis
ex minimis his mihi fecistis; Domus autem repleta est
odore; id est ecclesia uitae religiosae fama bona;
Nam odor bonus est. ut bona; Audi apostolum xpi;
bonus odor fumus inquit in omni loco; Et in cantica can
ticorum. Unguentum effusum nomen tuum; Item
dum esset rex in acubitis suis. nardus mea dedit odo
rem suum; Ubi aperte quid maria semel fecerit;
tipice autem quid omnis ecclesia quid anima q; per
fecta semper faciat ostenditur; Dicit ^{ergo} unus ex discipu
lis eius iudas scariothis qui erat eum traditurus;
quare hoc unguentum non uenit tricentis dena
ris et daturum est egenis. uae impio traditori. uae
complicibus eius nequitiae etiam nunc membra xpi
persequentibus; qui famam uirtutis quam ipsi habere
non merentur. proximis qui habent inuidere non
cessant; Et quidem putare possumus iudam cura
h dicitur esse confectū; quidem unguentū nisi bonus
odor opinionis insinuat. Et hoc unguento ex nar do pistico.

pauperum haec fuisse locutum. sed prodit mentem illi
s us testis uerax quia ait; Dixit autem hoc non quia
s de egenis pertinebat ad eum. sed quia fur erat et o
s culos habens. ea quae mittebantur portabat; non er
go tunc iudas perit quando pecunia corruptus
dnm prodidit. sed iam perditus dnm sequebatur.
qui oculos habens dominicos. ea quae mittebantur
portabat in ministerium pauperum. quae etiam in
fidelimente furare solebat; uidens ergo dñs cor illi
us cupiditatis iam sordide pollutum. praeuidens peiori p
ditionis sordide polluendum. commisit eius fidei quic
quid habebat in sacculis. eumque de his quae uellet
facere permisit. ut uel conlata honoris uel habite
memoria pecunia e mentem ab ipsius uenditione reuo
caret. uerum quia semper auarus eget. nequumquam
beneficiorum perfidus meminit. impius a furto pecu
nae quam portabat peruenit ad traditionem dñi. qui
s pecuniam sibi seruandam comendabat; Dixit ergo
s ih̄s; sine illam ut in diem sepulturae meae seruet
s illud; quasi innocenter interroganti iudae dñs sim
pliciter et mansuete quod ministerium mariae per
tineret exposuit. quia ipse uidelicet mortuus
et ad sepeliendum aromatibus esset unguendus; Ideo
q; mariae cui adunctionem mortui corporis eius
quamuis multum desideranti peruenire non liceret.
Donatum sit uiuenti adhuc impendere obsequium. quod
post mortem celeri resurrectione p̄uenta nequiret;
unde bene marcus dñm de illa dixisse testatur. quod
habuit haec fecit. praeuenit unguere corpus meum
in sepulturam; quod est apte dicere; quia corpus
meum iam defuncti tangere non potuerit. solum
quod potuit fecit; Praeuenit uiuum. adhuc fune

randi officio donare; Pauperes enim semper habetisuo
 biscum. me aut non semper ab eis. Ethic magne. mo
 deramine patientiae dñs non uclam arguit auari
 tiae. et non pauperum gratia de pecunia loqui. sed
 ex iratione demonstrat non eē culpandos eos qui ei
 inter homines conuersant de facultatibus suis
 ministrarent. cum tam paruo tempore ipse apud
 ecclesiam corporaliter mansurus; Pauperes
 autem quib; elemosina fieri posset. In eis semper
 essent habendi; Cognouit ergo turbam multa ex iu
 daeis quia illic est. Et uenerunt non propter ihm
 tantum. sed ut lazarus uiderent quem suscita
 uit amor tuis; Curiositas hos non caritas ad duxit
 ad ihm. sed nos uersa uice. fratres carissimi sic nos
 cimus ubi ih̄s est. ubi mansionem facit ubi bethania
 id est domum anime obediētiā in qua habitet
 inuenit. Ueniamus illuc contemplatione. non pp
 ter hominem tantum. quem amore anime susci
 tātū spiritualiter uiuere donauit. sed ut bonū
 hominis uitam imitando. per hoc ad uisionem ih̄u
 per tingere mereamur. quia pro certo cognoui
 mus ubi ih̄s est; Resurrexit enī post mortem
 et ascendit in caelū. ibi habet mansionem per
 petuam. ipsa est uera bethania ciuitas
 scilicet caelestis. quam nullus ualet nisi boe
 diens intrare; Cogitauerunt autem principes
 sacerdotū. ut edazarū inter ficerent. quia mul
 ti propter illum abibant ex iudaeis. et credebant
 in ihm; O caeca caecorum uersutia. occidere uel
 le suscitatum. quasi non possit suscitare occisum.
 qui poterat defunctū. et quidem se utrumq;
 posse docuit. qui et lazarus defunctum. et se ip

sum suscitauit occisum; postquam dñs quatrigenū
mortuum suscitauit. stupentibus iudaeis et alius eorū
inuidendo credentibus. aliis inuidendo pereuntibus. et his
cubuit in domo ihs. recumbente quoq. lazaro qui fuerat
amortuus suscitatus. post unguentum diffusum super pe-
des eius. unde domus oclore completa est; De quibus in su-
perioribus quantum potuimus tractauimus. Nunc uiden-
dum est. quid antedñm passionem gestum esset; Dicit
enim euangelista. In crastinum autem turbamulta
qua conuenerat ad diem festum. Cum audissent quia
uenit ihs hierosolimam acceperunt ramos palmarū
et processerunt obuiam ei. et clamabant osanna bene-
dictus qui uenit in nomine dñi rex israhel; rami pal-
marum laudes sunt significantes uictoriam. quia erat
dñs mortem oriendo superaturus. et tropaeo crucis
de diabolo mortis principe triumphaturus. osanna be-
nedictus qui uenit in nomine dñi; notandum est. quod
osanna uerbu hebraicu compositum est ex duobus cor-
rupto et integro; saluanaq; siue saluifica apud eos
dicitur osi. anna uero inter iectio est deprecantis.
quomodo apud latinos inter iectio est dolentis uel in-
ter iectio admirantis papae; Deniq; in psalmo. ubi ^{lxix}
inter praeteres transtulerunt. O dñe saluum me fac. in he-
breo scriptum est anna adonai osanna. quod inter-
pres noster hieronimus diligentius elucidans ita trans-
tulit; obsecro dñe salua obsecro. idem namq; signifi-
cat. O dñe per inter iectionem obsecrantis quod obsecro
dñe per ipsum uerbum obsecrationis. osanna itaq; sal-
ua obsecro significat; Consumpta littera uel uocali
qua uerbum prius terminat. cum per fectē dicitur;
Osi per uirtutem littere uocalis aleph. aqua uer-
bum sequens incipit anna. quod metrici in uersibus

scandendis finalim sam uocant; quam uis illi scriptam
 litteram scandentes transiliant; In hoc autem uerbo
 osanna tota littera nec saltem scribatur; sed sensu lo-
 quentium saluo funditus intermitatur. benedictus
 qui uenit in nomine dñi rex israhel; sic accipiendum est
 ut in nomine dñi in nomine dei patris intellegatur. quā
 uis posset intellegi etiam in nomine suo. Quia et ipse
 dñs est. unde et alibi scriptum est; pluit dñs ad dño
 uerbacius; melius nostrum dirigunt intellectum
 quia; Ego ueni in nomine patris mei. et non suscepis-
 tine; Alius ueniet in nomine suo. hunc suscipietis;
 Humilitatis enim. magister est xps. qui humiliavit
 semetipsum factus oboediens usque ad mortem
 mortem autem crucis; Non itaque amittit diuini-
 tatem quando nos docet et humilitatem in illa patri
 est aequalis. in hac nobis similis. per quod patri est aequa-
 lis nos uissemus creauit. per quod nobis est similis. ne
 periremus redemit; has eius laudes turba dicebat.
 osanna benedictus qui uenit in nomine dñi rex israhel;
 quā uocem mentis in uidentia principes iudaeorum
 perpeti non poterant. quando regem suum xpm tan-
 tam uoluntudo clamabat; sed quid fuit dño regem eē
 israhel; quid magnū fuit regis saeculorū. regem fieri
 hominum. non enim rex israhel xps ad exigendum
 tributum uel ferro exercitū armando ostes que
 debellandos. sed rex israhel quod mentem regat.
 quod in aeternū consulat. quod in regnum caelorum
 credentes sperantes amantesq; per ducat; Dicit ergo
 filius aequalis patri uerbu per quod facta sunt
 omnia; quod rex esse uoluit israhel. dignatio est
 non promotio; miserationis indicium ē. non potes-
 tatis augmentum; Qui enim appellatus est rex iudaeorum.

in caelis est dñs angelorum; et inuenit ihs asellum: et sedit
super eum. Hic breuiter dictum est; Nam quem admo-
dum sit factum: apud alios euangelis talis plenissime legi-
tur; Adhibetur autem huic facto propheticū tesamo-
nium: ut appareret quod magni principes iudaeorū
eum non intellegebant: in quo implebatur: quae lege-
bant; Inuenit ergo ihs asellum: et sedit super eum:
sicut scriptum est: nolite timere filiasion: ecce extius
ueniet: sedens super pullum asinae; Haec filiasion
cui diuinitas ista dicitur: in illis erat: ouibus quae uocem
pastoris audiunt: in illa erit multitudo: quae dñm in-
uentem tanta deuotione laudabat; Et dictum est: Nolite
timere: illum agnosce: quia te laudatur: et nolite repicere
cum loquitur: quia ille sanguis fundetur per quem tuū
delictum deletur: et uita redimatur; sed pullum
asinae in quo nemo sederat: hoc enī apud alios euangelis
talē inuenitur: intellegitur populus gentium: qui legen-
dñm non acceperant; Asinam uero quia utrumq; iumen-
tum dño adductum est: plebem eius quae ueniebat
ex populo israhel: non in domitiam gens: sed quae praes-
sepe dñm agnouit; haec non cognouerunt: discipuli eius
primū: sed quando glorificatus est: id est quando uir-
tutem suae resur rectionis ostendit: tunc recorda-
ti sunt: quia haec erant scripta de eo; recolentes quip-
pe secundū scripturas quae ante passionē uel in dñi
passionem completasunt ibi; Et hoc inueniunt:
ut secundum eloquia prophetarū in pullo asinae se-
deret; Testimonium ergo perhibebat turba
quae erat cum eo: quando lazaru uocauit clemo-
nimento: et suscitauit eum a mortuis: propterea
et obuiam uenienti ei turba: qui audierunt eum fecis-
se hoc signum; pharisei ergo dixerunt ad semet ipsos;

uideat quia nihil proficimus. Ecce mundus totus post eum
 abijt. Turba turbauit turbam; quid aut inuides ceca
 turba quia post eum uadit mundus. per quem factus est
 mundus. **E**ram aut gentiles quidam ex his. quia scende
 ram ut adorarem in die festo; hic ergo accesser ad phi
 lippum qui erat labethsada galilaeae. et rogabant
 eum dicentes. Dne uolumus ihm uidere; uenit philip
 pus et elicit andreae; Andreas rursu et philippus di
 cumt ihu; uideamus quid dñs ad ista responderit.
 Ecce uoluerunt eum iudaei occidere. Gentiles uidere
 seletiam illi ex iudaeis erant. qui clamabant bene
 dictus qui uenit in nomine dñi rex israhel; Ecce illi
 excircumcisione. illi ex praeputio. uelut parietes decli
 uerso uementes. et in unam fidem xp̄i pacis os culo con
 currentes; Audiamus ergo uocem lapidis angularis.
 Ihs autem inquit respondit eis dicens; uenit hora ut
 clarificetur filius hominis; hic quis quā forsitan pu
 tat. ideo se dixisse glorificatum. quia gentiles eū
 uolebant uidere; non ita est. sed uidebat ipsos gen
 tiles post passionem et resurrectionem suam. in om
 nib; gentibus credituros; quia sicut dicit aposto
 lus caecitas ex parte israhel facta est. donec ple
 nitudo gentium intraret; Ex occasione igitur
 istorum gentium qui eum uidere cupiebant ad
 nuntiat futurā plenitudinē gentiū. et promittit
 iā iamq; ad eē horam glorificationis suae. quae fac
 ta in caelis gentes fuerant crediturae. unde pra
 dictum est; Exaltare super caelos dñs. et super
 omnem terram gloria tua. Haec est gentium
 plenitudo. de qua dicit apostolus; caecitas ex par
 te israhel facta est. donec plenitudo gentium
 intraret; sed altitudinem glorificationis oportet

s tunc ut praecederet humilitas passionis; Ideo secutus
s adiunxit Amen amen dico uobis nisi granum frumen
s ti cadens inter ram mortuum fuerit ipsum solum ma
s nebit; si autem mortuum fuerit multum fructum ad
s fert; se autem dicebat ipsum esse mortificandum et
multiplicandum; mortificandum in infidelitate iuda
orum multiplicandum fide omnium populorum; iam
uero exhortans ad passionis suae sectanda uestigia
s Qui amat inquit animam suam perdet eam; quod duo
bus modis intellegi potest; qui amat perdet id est si
mas perdet; sic ut si uitam tenere in xpo noluit mere
mori pro xpo; Item alio modo; qui amat animam su
am perdet eam; noluit amare in hac uita ne perdat in
aeterna uita; hoc autem quod posterius dixi magis
s habere uidetur euangelicus sensus; sequitur enim
s et qui odit animam suam in hoc mundo in uitam aeter
s nam custodit eam; Ergo quod supra dictum est qui
amat subintellegitur in hoc mundo ipse itaque perdet;
Qui autem odit utique in hoc mundo in uitam aeterna
ipse custodit eam; magna et mira sententia; quae
an modum sit hominis in animam suam amor ut pere
at odium ne pereat; si male amaueris tunc oclisti
si bene oderis tunc amasti; felices qui oderunt cus
todiendo ne perdant amando; hic animae nomine
uitae praesens designatur; uel etiam huius uitae
delectatio quae perdenda est ut feliciter inuen
as uoluntatem tuam in regno dei quam fortiter
uicisti in hoc seculo; nam sancti martires hodie habuerunt
hanc praesentem uitam pro xpi nomine dum magis uo
luerunt hanc praesentem uitam perdere quam
s xpm negare implentes quod sequitur; Siquis mihi
s ministrat me sequatur; qui est me sequatur nisi

me imitetur. xps enim pro nobis passus est; ait apostolus
petrus; relinquens nobis exemplū. ut sequamur uestigia
eius; Ecce quod dictum ē, si quis mihi ministrat. me sequatur;
quod fructu; quae mercede; quo p̄mio; et ubi sum inquit
ego. illic et ministri mei erunt; Merces est amoris et
operis. p̄rium quom ministratur xpo ēē cum illo cui
ministrat; ubi enim bene erit sine illo; aut quomo
do male esse poterit cum illo. Audi euidenti; et si
quis mihi ministrat. ita honorificauit eū pater meus;
Quo honore; nisi ut sit cum filio eius. quod enim supe
rius ait. ubi ego sum. illic et minister meus erit.
Hoc intellegitur exposuisse cum dicit. honorificauit
eum pater meus; Nam quā maiorem honorem accipi
re poterit. adoptatus. quam ut sit ubi est unicus.
non aequalis factus diuinitati. sed conso eius aeter
nitati. Quid sit autem. ministrare xpm. cui operi
merces tanta promittatur. considerandum est;
si quis mihi ministrat. me sequatur; hoc intellegi
uolunt; Ac si diceret. si quis me non sequitur. non
mihi ministrat; ministrant ergo ihu xpo. qui
non sua quaerunt. sed quae ihu xpi; hoc enim ē.
me sequatur. uias ambulet meas. non suas; Sicut
alibi scriptum est; qui se dicit in xpo manere. de
bet sicut ille ambulauit. et ipse ambulare; etiā
si porrigit esurienti panem. de misericordia fa
cere debet. non de iactantia. non aliud ibique
rere quam opus bonum; nescienti sinistra. quid
faciat dextera; id est. ut alienat etur. intentio
cupiditatis. ab opere caritatis; Illi dicitur cum uni
ex minimis meis fecisti. mihi fecisti; nec ea tantum
quae ad misericordiam pertinent corporalem. sed
omnia opera. propter xpm faciens; tunc erunt bo

na qm̄ finis legis xps̄ ad iustitiam omni credenti;
Credens minister est xpi usq; ad illud opus mag
nae caritatis quod est animam suam pro fratri
bus ponere; hoc est enim et pro xpo ponere;
quia et hoc propter sua membra dicturus est;
cum profas fecisset; prome fecisset; De tale quippe
opere etiam seministrū facere et ap
pellare dignatus est ubi ait; Sicut filius ho
minis non uentus ministrari sed ministrare et
animam suam ponere promittas; hinc ergo est
unus quisq; minister xpi; unde est et minister
xpi si sic ministrans xpo honorificat eum
pater eius honore illo magno ut sit cum filio eius;
Nec umquam deficiat fides eius; communiter uero
de omnibus ait; Siquis mihi ministrat; Omnis enī
qui cumq; bene agit xpo ministrat; Unde unus
quisq; prō modū lo suo ministrat xpo bene ui
uendo elemosinas faciendo nomen doctrinae
eius quibus potuerit praedicando; qui uero be
ne uiuentes exhortatur ut permaneat
in bene uiuendo ministrat xpo; qui uero hu
militer ammonentisē oboedit ministrat xpo;
et qui fideliter in hoc saeculo ministrat xpo
feliciter in futuro saeculo regnat cum xpo;
Cum dñs ihs̄ praedixisset in grano sinapis pas
sionem suam et suos hortaretur ministros
ut sequerentur eū ad nr̄am r̄ursum infirmit
tatem suam tempera ut affectum et ait;
xxxii Nunc anima mea turbata est; unde
turbata est dñe ihu anima tua numquid
non ideo animam accepisti et hominem per
fectum ut patereris in eo; uideo te dñe nos

Sicut natus fuit quia uoluita;
 traminfirmitatem in te transferre; et in te causa
 suscipere nram; ideo turbatus es quia uoluita;
 Nam paulo ante. electe dictum e. ubi lazarus sus
 citati turbauit semetipsum; Nam his uerbis ab
 infirmitate nra rapuit nos ad firmitatem su
 am; uox est enim fortitudinis dñi ubi ait; uenit
 hora ut clarificetur filius hominis; uox est infir
 mitatis nrae. clum ait; Nunc anima mea turba
 ta est. Oclne mediator dñi supranos. homo propter
 nos agnosco misericordiam tua. Nam quod tu
 tantus tuae caritatis uoluntate turbaris. mul
 tos in corpore tuo qui suae infirmitatis neccessi
 tate turbantur. ne desperando pereant conso
 laris; Audiergo omnes xpi; quid deinde sub
 iungat. cum dixisset; Nunc anima mea turbata
 est. et quid dicam inquit. pater saluifica me ex
 hac hora; sed propterea ueni in horam hanc pa
 ter clarifica tuum nomen. Docerte quid dicas;
 quem in uoces. in quo speres. cuius uoluntatem
 certam atq; diuinam tuae uoluntati huma
 ne infirmeq; proponas; Non ideo tibi uideatur
 ex alto deficere. quia te uult ab ipso prospice
 re; nam et temptari dignatus est a diabolo.
 a quo utiq; si nollet. non temptaretur; et ea res
 pondit. diabolo quae tu in temptationibus de
 beas respondere; et ille quidem temptatus est.
 sed non periclitatus. ut doceret te in temptatio
 ne periclitantem temptatori respondere;
 Et post temptatorem. non in re. sed periculo tempta
 tionis exire; Sicut aut hic dixit; nunc anima mea
 turbata est. ita etiam ibi dicit; tristis est anima mea
 usque ad mortem; et pater si fieri potest. transeat.

Docerte
 quid cogites.

ame calix iste; Hominis suscepit infirmitatem; ut loce
at sic contristatum et contritum; quod sequitur di
cere; Uerum non quod ego uolo sed quod tuus pater;
Sic enim homo ab humana in diuina dirigetur; Cum uo
luntate humanae uoluntas diuina praeponitur;
quid est aut clarificatum nomen nisi in sua passione
et resurrectione; quid ergo est aliud nisi ut pater cla
rifice filium qui clarificat nomen suum; etiam in si
s milibus passionibus seruorum suorum; Uenit ergo uox
s de caelo; et clarificauit; et iterum clarificabo; et clarificauit
antequam facerem mundum; et iterum clarificabo
resurgente a mortuis et ascendente in caelum; et aliter
intellegi potest; et clarificauit cum de uirgine natus est;
cum de caelo in die stellam a magis adoratus est;
Cum a sancto spiritu plenus agnitus est; cum descendente
spiritu speculae columbae declaratus; cum uoce de caelo
sonantem monstratus; cum in monte transfigura
tus; cum miracula multa fecit; cum multos sanauit atque
mundauit; cum de paucissimis pambus tantam multi
tudinem paruero; Cum uentis et fluctibus impera
uit; cum mortuos suscitauit; et iterum clarificabo;
Cum resurgit a mortuis; cum mors ei ultra non domina
bitur; cum exaltabitur super caelos dei et super omnem
s terram gloria eius; turba ergo quae stabat et au
s diebat dicebat tonitruum factum esse; Audice
s bant angelus erlocutus est; respondit ihesus et dixit;
s non propter me uox haec uenit sed propter uos;
Hic ostendit illa uoce non sibi indicatum quod iam
serebat sed eis quibus indicari oportebat; Sicut
aut illa uox non propter eum sed propter illos diu
nitate facta est; sic anima eius non propter eum sed
propter alios uoluntate turbatae; nunc iudicium

149
est mundi; non enim de futuro iudicio hoc dictum esse
putamus. quoniam sine mundi futurus est. ubi boni et mali se
parantur aeterna diuisione. sed de iudicio quicquid die
in sacra ecclesia solet esse; possidebat ergo diabolus
genus humanum. et eos suppliciorum tenebat chiro
grapho peccatorum. dominabatur in cordibus infidelium
ad creaturam colendam. derelicta creatore. deceptos.
captiuos quos traherat. Per christi autem fidem quae
morte eius. et resurrectione firmata est. per eius
sanguinem quoniam remissionem fusus est peccatorum.
milia credentium a dominio diaboli liberantur. christi
corpore copulantur. et sub tanto capite uno eius spiritu.
fidelia membra uegebantur. hoc uocabat iudicium.
hanc discretionem. hanc a suis redemptis diaboli
expulsionem; Denique attende quid dicat. quasi
quaereremus quid esset quod dicitur. nunc iudicium est
mundi; secutus exposuit; ait enim; nunc princeps
huius mundi eicietur foras; Audiuimus quae dixit
esse iudicium; non ergo illud quod in fine uen
turum est. ubi unum. et mortui iudicandi sunt.
Alius ad sinistram; alius ad dextram separatis. sed
iudicium quod princeps huius mundi eicietur foras;
quomodo ergo intus erat. quod eum dixit ei eiciendum
foras; nunc inquit princeps huius mundi eicietur
foras; hoc intellegendum est quod nunc fit. non
quod tantum post futurum esse in nouissimo die pre
uidebat; Ergo dominus quod sciebat post passionem
et glorificationem suam per uniuersum mun
dum multos populos credituros. in quorum cor
dibus diabolus intus erat. cui quando ex fide. re
nuntiant eicietur foras; sed dicit aliquis; num
quid de cordibus patriarcharum et prophetarum

ueterum quae iustorum non est eiectus foras eiectus est
plane; quomodo ergo dictum est nunc eicietur foras.
quomodo putamus. nisi quia tunc quod in hominibus
paucissimis factum est. nunc in multis magisque po-
pulis iam futurum esse praedictum est. Sicut illud
quod dictum est; Spūs autem nondū erat datus. quia
ibi nondū erat glorificatus; potest similem habe-
re quaestionem et similem solutionem; non enim sine
spūs scō futura pronuntiauerunt prophetae aut non
etiam dñm infantem in spūs scō simeon senex et anna
uidua cognouerunt. et zacharias et elysabet qui
de illo nondum nato. sed iam concepto tanta per spm
scm praedixerunt. sed spūs nondum erat datus; id
est illa abundantia gratiae spiritalis qua congre-
gati linguis omniū loquerentur. ac sic linguis om-
nium gentium futura pronuntiauerunt ecclesia.
qua gratia spiritalis populi congregarentur; qua
longe lateq; peccata dimitterentur. et milia mi-
lium dō reconcilia rentur; quid ergo ait quispiā
quia diabolus incredulorum cordibus eicitur fo-
ras. iam fidelium. neminem temptat; immouero
temptare non cessat. sed aliud intrinsecus regnare.
aliud forinsecus obpugnare. aliud est uulnerare.
aliud occidere; Sed si uulnerat. adest qui sanat; quia
sicut pugnantibus dictum est. haec scribo uobis ut nō
peccetis. ita qui uulnerantur. quod sequitur audi-
unt; et si peccaueritis. aduocatum habemus ad patē
itē xpm iustum. ipse est. propitiatio peccatorum
nostrorū. quidem oramus cum dicimus dimitte
nobis debita nrā. nisi ut uulnera nostra sanentur.
Et quid aliud petamus cum dicimus. et ne nos inferas in
temptationem. nisi ille qui insidiatur uel certe.

extrinsecus nulla irumpat ex parte nullam nos
fraude decipiat nullis nos subuertat machinis.
quando non tenet locum cordis, ubi fides habitat.
eiectus est foras; sed in sidis eusto dicitur ciuitate.
in uanum uigilat qui custodit; nobis ergo de
uobis ipsis praesumere. si non uultis foras eiectum
diabolum intro iterum reuocare; Absit autem ut
diabolum mundi principem ita dictum existame
mus. ut eum caelo et terrae dominare posse
credamus; sed mundus appellatur in malis homini
bus. qui toto terrarum orbe diffusisunt; sicut ap
pellatur domus in his a quibus habitatur. secun
dum quod dicimus bona domus est. uel mala do
mus est; non quando reprehendimus. sic lau
damus aedificium parietum atque tectorum. sed quan
do mores uel bonorum hominum uel malorum.
sic ergo dictum est; princeps huius mundi. id est
princeps malorum hominum. qui habitant in mun
do. appellatur. etiam mundus in bonis. qui similiter
toto terrarum orbe diffusisunt; inde dicitur ap. ost.
D. si erat in xpo. mundum reconcilians sibi; hi sunt.
ex quorum cordibus princeps mundi eicitur foras;
Cum ergo dixisset. nunc princeps huius mundi eici
etur foras; Et ego inquit. si exaltatus fuero a ter
ra. omnia traham p. me; Quae omnia. nisi ex
quibus ille eicitur foras. non autem dixit omnia
sed omnia; non enim omnium est fides; non itaque;
hoc ad uniuersitatem hominum retulit. sed ad
creaturae integritatem. id est spm et animam
et corpus. Et illud quod intellegimus et illud
quod uidemus. et illud quod uisibiles et contrec
tabiles sumus; qui enim dixit capillus capitis

uir non peribit; Omnia trahit potest aut si omnia
ipsi omnes intellegendi sunt. omnia praedestinata
ad salutem possumus dicere. ex quibus omnibus aut
nihil esse pertineturum. Cum supra de suis omnibus lo
queretur; aut certe omnia hominum genera
siue in linguis omnibus; siue in actibus omnibus; siue
in gradibus honorum omnium; siue in diuersitati
bus ingeniorum omnium; siue in artium licita
rum. et utilium professionibus omnibus; et
quicquid aliud dicitur potest. secundum innumera
biles differentias. quibus inter se per sola pecca
ta homines distant. ab excelsissimis usque ad humil
limos; a rege usque ad mendicum; omnia inquit tra
ham post me. ut sit caput eorum. et illa membra
eius; sed si exaltatus inquit fuero a terra hoc est
cum exaltatus fuero; non enim dubitat futurum
esse quod uenit implere hoc referatur ad illud
quod superius ait; Si autem mortuum fuerit
granum. multum fructum adferet; nam exal
tationem suam. quid aliud dixit. quam in cruce
passionem. quod et ipse euangelista nomen ait.
s subiunxit enim et ait; hoc autem dicebat sig
s nificans quam morte esset mortuus; Respon
s dit eiturba; nos audiuimus ex lege quia xps
s manet in aeternum; et quomodo tu dicis ^{filio} oportet
s exaltari filium hominis. quis est iste? me
moriter tenuerunt quod dñs dicebat ad si
duae filium hominis se esse. nam hoc loco non
ait si exaltatus fuerit a terra filius hominis
sicut superius dixerat quando nuntiatis
gentiles illi qui eum uideri cupiebant. uenit
hora ut glorificetur filius hominis; hoc itaq;

151
ista animo retinentes. Et quod nunc ait. Cū exaltatus fu-
erit a terra. mortem crucis intellegentes quaesierunt
ab illo. et dixerunt. nos audiuimus ex lege. quia xps manet
in aeternū. Et quomodo tu dicis oportet exaltari fili-
um hominis? Si enim xps est inquit manet in aeter-
num; Si manet in aeternum. quomodo exaltabitur
a terra? id est quomodo crucis passionē morietur.

Hoc enim eum dixisse intellegebant. quod facere cogitabant;
non ergo eis uerborū istorū obscuritatem aperuit in su-
perbia; sed simulata conscientia. Dixit ergo eis ihs
adhuc modicum lumen in uobis est; hinc est quod intel-
legitis quod xps manet in aeternū; ergo ambulate dū
lucem habetis. ut non uos tenebre comprehendant;

Ambulate accedite totum intellegite. et moriturum
xpm. et uicturū in aeternū et sanguinē fusurū quo redi-
mat. et ascensurū in sublimia quo producat; Tenebrae autē
uos comprehendent. si e modo credi deritis xpi aeterna-
tem. ut negetis in eum mortis. humilitate; et qui ambulat
in tenebris nescit quo uadit. si e potes offendere in la-
pidem offensionis et petram scandali: quod fuit dñs se-
cis iudis. sicut credentibus. lapis quem reprobauerunt
aedificantes. factus est in caput anguli; hinc de digna-
ti sunt credere in xpm quia eorū impietas contempsit
mortuū. risit occisum. et ipsa erat mors grani multi-
plicandi. ex exultatio trahentes p; se omnia;

Dum lucem habetis credite in lucē ut filii lucis sitis; Cū ali-
quid uera ueritatem habetis. credite in ueritate. ut re-
nascamini in ueritate; Haec locutus ihs et abiit et
abscondit se ab eis; non ab eis qui credere et diligere
coeperant. n̄ ab eis qui cū uermis palmarū et claudibus
obuiam uenerant; sed ab eis qui uidebant et inuide-
bant. quia nec uidebant. sed in lapidem illū caecati of-

fendebant; cum autē se abscondisset ih̄s ab eis quillū occi-
dere cupiebant. quod saepe propter obliuionem commo-
nendū est. nr̄ae infirmitati consuluit. non suae potes-
tate derogant; P̄nuntiata dñs xp̄s passionē suā in
exaltatione crucis quod iudaei intellegentes quēstionē
proposuer̄ quomodo diceret se esse moriturū cum
ex lege audierint. quod xp̄s manet in aeternum deinde
intulit euangelista et ait. Cum autem tanta signa
fecisset coram eis non credebant in eū. ut sermo es̄
prophetae impleretur quem dixit. Dñe quis cre-
didit auditu nr̄o et brachium dñi cui reuelatum ē.
quis pro raritate posuit quia quod sc̄i propheta ad
audier̄ et populo predicauer̄ paucissimi crediderunt
in eo quod ait brachiū dñi cui reuelatum est. ubi satis os-
tendit brachium dñi ipsum dī filium nuncupatum.
non quod dī pater figura determinetur carnis hu-
mane eiq; filius tanquā membrū corporis hereat
sed quia omnia per ipsum facta sunt. ideo brachiū dñi
dictus est. Sicut enim tuum brachiū per quod operaris
sicut dī brachiū dictum est eius uerbū quia per uerbum ope-
ratus est mundū. Cur enī homo brachium ut aliquid
operetur extendit nisi quia non tinuo sit quod dixe-
rit. Si autem tanta potestate p̄ualeret. ut sine
ullo corporis motu sui quod diceret brachiū eius
sed dñs ih̄s dī pateris unigenitus filius. sicut non ē
pateris corporis membrū ita non ē cogitabile ac
transitoriū uerbū quia cū omnia per ipsum facta
sunt dī erat uerbū quem euangelista uerbū nomi-
nauit ēe apud dñm. hunc propheta brachium dñi
nominauit. dum brachium dñi audiamus diuini-
tate et dī sapientiā xp̄m agnoscamus per quē facta
sunt omnia; Omnia enī insipientia fecisti dicit

ut sona-
bile

psalmista: non est enim ipse qui pater sed unum sunt ipse et pater
 et aequalis patri ubique totus. hic questio difficilis oritur quid
 fecissent iudaei mali uel quae culpa illorum et ut non cre
 derent sine esse erat ut sermo isaie prophete impleretur
 quem dixit. Dñe quis credidit auditu nro et brachium
 dñi cui reuelatum est. Cui questionem respondeamus dñm psci
 ut futurorū per prophetam pdixisse infidelitatem iude
 orum pdixisse tamen non fecisse. non enim propterea
 quemquam dñs ad peccandū cogit quia futura hominum
 peccata iam nouit. ipsorum enī praesciuit peccata n̄ sua
 non cuiusquam alterius sed ipsorū quapropter si ea quae
 ille psciuit ipsorum non sunt ipsorū non uera psciuit. sed
 quia illius praescientia falli non potest. sine dubio non
 alius sed ipsi peccant quos dñs peccatores esse psciuit fece
 runt ergo peccatum iudaei quod eos facere non conpulsit.
 cui peccatū non placet sed facturos esse pdixit quē
 nihil latet sed ea quae secuntur euangelii uerba plus
 arguent et profundiore questionem faciunt. Dicentē
 hic quae causa sit dñs incredulitatis illorū qui illorū oeu
 los excecavit et cor indurauit hoc omnino de dō dicit
 non de diabolo; sed causa quaerenda ē cur propheta
 dixisset hoc dñm fecisse quā eo donante quantū po
 terimus exponemus non poterant credere quia
 hoc propheta pdixit quia dñs hoc futurū esse presci
 uit. Quare autē non poterāt si a me quaeratur
 respondeo quia nolēbant; malec quippe eorum uo
 luntatē praecidit dñs. et p̄ propheta p̄nuntiavit
 ille cui abscondi futura non possunt. et hanc ex
 caecationē. uel indurationē mala eorū meruisse
 uoluntatē; sic enī excaecat sic obdurat dñs deferen
 do. et non adiuuando quod occulto nobis iudicio
 facit sed numquā iniusto; Cū ergo apostolus hanc

ipsam difficillimā questionē tractaret ait. Nūquid
iniquitas est apud dñm. absit. Si ergo absit ut sit iniqui-
tas apud dñm. siue quando adiuuat misericorditer
facit siue quando non adiuuat iuste facit. quia
omnia non meritate sed iudicio facit; Porro si
iudicia scōrum iusta sunt. quanto magis iustificantis
et iustificantis dī. iusta ergo sunt et locuta. ideo cum
questiones huius mundi. in medium uenerint qua-
re alius sic et alius sic. iudicetur quare ille dō deserentem
te excaecatur ille dō adiuuante inluminetur nonno-
bis in dñm de iudicio tanti iudicis usurpemus. sed
contremescentes exclamemus cū apostolo. O altitu-
do diuitiarū sapientiae et scientiae dī quā inscruta-
bilis sūt iudicia eius et inuestigabiles uiae ipsius; De ta-
lib; uero questionibus uel iudicis dī ammonentem.
audiamus scripturam atq; dicentem. Altior ac-
te nequesieris et fortior ac te ne scrutatus fueris
supueniamus ergo. in uia fidei. hanc p̄seuerantissi-
me teneamus ipsa p̄ducit ad cubiculū regis. in quo
om̄s thesauri sapientiae absconditi; Non enim dñs.
ipse ih̄s xp̄s suis illis magnis et p̄cipue electis discipu-
lis inuidebat quando dicebat; multa habeo uobis
discere sed non potestis portare modo; Ambulan-
dū est p̄ficiendū est crescendū est. ut sint corda
nr̄a capacia. earū rerū quas capere modo n̄
possumus. quod si nos ultimus dies proficientes
inuenerit. ibi discimus quod hic non potuimus;
Non itaq; mirum est quia n̄ poterant credere
quorum uoluntas sic sup̄ba erat ut ignorantes
dī iustitiam. et suam uolentes constituere;
sicut de illis dicit apostolus. iustitiae dī non eēt
subiecti; qui enim non ex fide. sed tamquam ex

operibus timuer. ipso suo timore caecati offender. in la-
 pide offensionis; Sicut dictum est non poterant. ubi intelle-
 gendum est quod nolebant. quem admodum dictum est de
 domino. non si credimus ille fidelis permanet negare seipsum
 non potest. sicut laus est voluntatis diuine. quod illos saluos
 fieri uoluit. ita quod illi non poterant credere. culpa est
 uoluntatis humane. hoc de iudeis qui ex caecati et indu-
 rati sunt deus praesciuit atque in eius spiritu propheta pra-
 dixit. quod uero addidit et conuerterantur et sanem-
 eos. utrum subaudiendum sit. id est non conuerterantur
 con ex aede super sententia ubi dictum est. ut non uideant
 oculis et intellegant corde. quia hic utaque dictum est
 ut non intellegant; Et ipsa enim conuersatio de illius gra-
 tia est. cui dicitur. De uirtutum conuerter nos an for-
 te et hos de supernae medicinae misericordia factum in-
 tellegendum est. quoniam uerse et superbe uoluntatis erant
 et iustitiam suam conseruare uolebant et ab hoc dese-
 rerent caecarentur; Ad hoc excaecarentur ut
 offenderent in lapide offensionis et implerent
 facies eorum ignominiam. ita humilitati quere-
 rent nomen domini. et in sua qua inflat superbus. sed
 iustitiam dei qua iustificatur impius; Hoc enim mul-
 tis eorum proficit in bonum. quid eius scelere compunc-
 ti in christum postea crediderunt pro quibus et ipse oraue-
 rat dicens. pater ignosce illis quia nesciunt quod
 faciunt. Sequitur. uerum tamen et ex principi-
 bus multis crediderunt meum. sed propter pharis-
 eos non confitebuntur. ut de synagoga non ei-
 cerentur; Dilexerunt enim gloriam hominum magis
 quam gloriam dei; Uideate quem admodum notaue-
 rit euangelista et in pbauerio quosdam quosda-
 m meum dixit credidisse. qui in hoc ingressu

fidei si proficerent. amorem quoque humane glorie proficiendo superarent. quem superauerat apert dicens; mihi aut absit gloriari. nisi in cruce domini nostri ihesu christi quem in mundo crucifixus est et ego mundo; Hoc enim et ipse dominus crucens sua ubi eundem menta superbe impietatis inuisit in eorum qui nullum crederent frontibus fixit ubi est quod amodo sedes uere cunctiae ut de nomine eius fides non erubescat et magis dei gloriam quam hominum diligant loquente domino ihesu christo apud iudaeos et tanta miraculorum signa faciente quidam crediderunt per distanti in uitam aeternam quos etiam uocauit oues suas quidam uero non crediderunt nec poterant credere eo quod occulto nec tam iniusto iudicio dei fuerant excaecati alii uero palam credentes et cum ramis palmarum occurrentes alii uero occulte credentes sed propter phariseos non confitentes quos euangelista notauit cum dixit. Dilexerunt gloriam hominum magis quam gloriam dei. Gloriari est publice confiteri christum sicut martires sancti fecerunt. De quibus alio loco dominus ait; qui me confessus fuerit coram hominibus; confitebor et ego eum coram patre meo; qui confiteatur christum in confessione laudis confitebitur. id est laudabitur a christo coram deo patre; his ita se habentibus et sua iam propinquante passione; ihesus clamauit et dixit. qui credit in me non credit in me sed in eum qui misit me. et qui uidet me uidet eum qui misit me. Jam dixerat quod alio loco mea doctrina non est mea sed eius qui misit; ubi intelleximus eum doctrinam suam dixisse uerbum patris quod est ipse. et hoc significasse dicendo. Doctrina mea non est mea sed eius qui misit; quod a se ipso ipse non esset sed habere a quo esset. Quis enim de deo filius patris; pater autem non de deo sed deus pater filii. nunc autem quod ait. qui credit in me.

non credit in me. sed in eum qui misit me; quomodo in
 lectur sumus nisi quia homo apparebat hominibus;
 cula teretis. et ne putarent hoc eum esse. tantum modo
 quod uidebant talem actantem sed uolens credi qua
 lis et quantum est pater. qui credit in me inquit non credit
 in me. id est quod uidet. sed in eum qui misit me. id est
 in patrem necesse est ut eum credat filium habere.
 et dum eum patrem credit aeternum credat et filium
 habere coaeternum sibi et consubstantialem sibi.
 propterea dixit qui credit in me non credit in me
 nolens ut totum quod de xpo creditur secundum ho
 minem crederetur; ille bene credit in me qui se
 cundum id quod uidet me. non tantum credit in me
 sed se secundum id quod credit me aequalem esse pa
 tri. ac ne putaretur sic uoluisse intellegi patrem
 tamquam patrem multorum filiorum per gratiam re
 generatorum non unicus uerbi aequalis sibi; contra
 suo subiecit. et qui uidet me. uidet eum qui misit
 me usque adeo enim nihil distat inter eum et me;
 ut qui me uidet uideat eum qui misit me: haec uisio
 intellectualis non carnalis debet intellegi. quae
 modo in laude est sanctorum per resurrectionis ul
 time die in re aeternae beatitudinis erat De qua
 alibi ait; beati mundo corde quoniam ipsi deum uide
 bunt ad tendamus cetera; Ego lux in mundum
 ueni ut omnis qui credit in me in tenebris non ma
 neat. Dixit quodam loco discipulis suis uas est
 lumen mundi: non potest abscondi uita super
 montem constituta neque accendunt lucernam
 et ponent eam sub modio sed super candelabrum
 ut luceat omnibus qui in domo sunt: sic luceat
 lumen uestrum coram hominibus ut uideant ope

raura bona et glorificent patrem uirum qui in caelis
nunc tamen dixit uos lux uenistis immundum ut omnis qui
dicit in uos in tenebris non maneat nusquam hoc legitur
se confirmo; Lumina ergo sunt omnes sancti sed credendo
in luminantur ab eo a quo si quis recesserit tenebrae
Lumen autem illud quod in luminabitur a se recedere non
potest quia incommutabile omnino est. Cum autem dicit
omnis qui credit in me in tenebris non maneat satis mani
festat omnino in tenebris inuenisse sed in meis tene
bris remaneat in quibus inuenta sunt debent credere
in lucem quae uenit in hunc mundum quia illam factus
est mundus; Et si quis audierit inquit uerba mea
et non eustocherit ego non iudico eum. Audite quomodo dicit
filius ego non iudico eum; Cui dicit alio loco pater
non iudicat quemquam sed omne iudicio dedit filio
nisi quia intellegendum est quod sequitur; Non enim
ueni inquit ut iudicem mundum sed ut saluum faciem
mundum. nunc est tempus. Misericordiae perit iudicium
quia misericordiam inquit et iudicium cantabat
in tenebris; sed de ipso etiam futuro iudicio nouissimo
uideate quid dicit. qui spernit me et non accipit
uerba mea habet qui iudicet eum; Sermo quem locutus
sum illi iudicabit eum in nouissimo die; non autem
qui spernit me et non accipit uerba mea ego eum non
iudico in nouissimo die; uenit enim filius dei ad sal
uandum non ad iudicandum; Ideo dixit non iudico eum id est
modo in praesente sed iudico eum in nouissimo die. Cui enim
dixisset qui spernit me et non accipit uerba mea habet
qui iudicet eum; Expectantibus autem quis non ille est
sed et autus adiunxit; Sermo quem locutus sum ille
iudicabit eum in nouissimo die. Satis manifestauit
se ipsum iudicaturum in nouissimo die. Se ipsum quippe

locutus e seipſu adnuntiauit . seipſu ianuam poſuit quia ipſe
 ſe ad cloues paſtor intraret aliter intraret alit itaq; iudica
 buntur qui n̄ audier̄ et qui audier̄ et contempſer̄; Qui
 enī ſine lege peccauer̄ . At apoſtoluſ ſine lege peribunt
 et qui lege peccauer̄ p̄ legem iudicabuntur; quia ego
 inquit ex me non ſū locutus ideo ſedicit n̄ locutu ex ſe ip
 ſo quia n̄ eſt ex ſe ipſo . iam hoc ſepe dixim; qđ filiuſ a ſe
 non eſt ſed a patre; Ideo adiunxit . ſed qui miſit me pat̄
 ipſe mihi mandatu dedit quid dicā et quid loquar;
 non enim locoꝝ ſpatio non ſillabarū . expreſſione n̄ uoca
 liſono pat̄ filio loquitur . ut filiuſ mandatu patris au
 diat ſicut filiuſ hominiſ ab homine audire ſolet quid
 pat̄ mandet illi . ſed unicuſ filiuſ eſt uerbu patris et ſa
 pientia patris in illoſ omnia mandata patris; Neq; enī
 mandatu patris aliquando filiuſ neſciunt ut eū neceſ
 ſe eēt ex tēpore habere qđ accepit ut naſcendo acci
 peret dederitq; illi gignendo pater quod n̄ haberet
 ſed eū genuit uitā habentē ſicut ſuperius ait . ſicut
 pat̄ habet uitā ſic dedit et filio uitā habere in ſemet
 ipſo . idē genuit filiū uitā habentē in ſemet ipſo;
 ſic dicit hic . ſicut mandatu dedit mihi pat̄ et quia
 aetna ipſa natiuitaſ nūquā non fuit filiuſ qui eū ui
 ta . et ſicut eū uita aeterna . ſic eū natus eſt uita
 aeterna . ita eū mandatu n̄ quod filiuſ n̄ habeat pat̄
 dedit . ſed ſicut dixi in ſapientia patris qđ eſt uer
 bu patris omnia mandata ſunt patris; Et ſeq; enim
 et ſcio quia mandatu eiꝝ uita aetna eſt; Si ergo ui
 ta aetna eſt ipſe filiuſ et uita aeterna eſt mandatu pa
 tris; Quid aliud dicitu eſt quā ego ſū mandatu pa
 tris p̄ inde . et id qđ adiungit et dicit . que ego lo
 quor ſicut dixi mihi pat̄ ſic loquor . non accipiam;
 dixi mihi quaſi uerbo locutus ſit unico uerbo que

egebat dī uerbis dī uerbum dī; ergo pater filio sicut de-
dit uitā filio. ne quod nesciebat uel non habebat seclipsi
liuserat: quidem autē sicut dīx̄ mibi sic loquor nisi uerbu
loquor ita ille dīx̄ ut uerax ita iste loquitur ut ueritas
Uerax autē genuit ueritatē: quid ergo iā diceret ueri-
tati. non enim imperfecta erat ueritas cui uerū aliquid
adderetur; Dix̄ ergo ueritati quia genuit ueritatem
Porro ipsa ueritas sic loquitur. ut ei dictum ē sed intel-
legentibus quos docet ut nata ē: ut autē crederent
homines qđ intellegere n̄ dum ualent ex ore carnis
uerba sonuer̄ et abier̄ transuolantis sonis strepuer̄
pactis morulis tēporū suorū sed res ipse quarū signas
soni tracte quodammodo in eorū memoria quia uchi
er̄ etiā ad nos plit̄teras que uisibilia signas pueni-
t non sic loquitur ueritas intellegentib; mentib; intus
loquit̄ sine sono instruit intellegibili uoce pfundit̄
qui ergo potest in ea uidere natiuitatis ei; aet̄ n̄ tate
ipse illā sic audit loquentē sicut ei dīx̄ pat̄ quod lo-
quentur excitauit nos ad magnū desiderū interi-
oris dulcedinis suae sed cresendo capiamus am-
bulando crescimus pficiendo ambulamus ut quem
re possumus p̄ seipsū ad seipsū seipso ducente nos et
p̄mittente nobis. ego sum uia ueritas et uita uia
querentibus ueritas inuenientibus uia p̄manen-
tibus: Expt̄i Lib. u:

Carissimae in xp̄o sorori gislanae et filiae dō deo
te colūbae. humilis leuita de uimus salutē: ad sola
cū sc̄ritatis ur̄ae hunc libellū dī rex icōmatico
sermone dictatū. ut eū habeatis his dieb; ad exer-
cendā in eorū sc̄am deuotionē. quia optimū est
in tale studio hos sc̄issimos peragere dies et maxi-
me in beati iho euangl̄ euangelio in quas altiora